

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas

Viešojo administravimo ir politikos mokslų katedra

Violeta Galkina

ES FINANSAVIMO POVEIKIS REGIONŲ VALDYSENAI

Regionų valdysenos studijų programos

magistro baigiamasis darbas

Klaipėda, 2020

MAGISTRANTO BAIGIAMOJO DARBO LYDRAŠTIS

.....Violeta Galkina.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)

.....ES finansavimo poveikis regionų valdysenai.....
(magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudotas Klaipėdos universitete ir kitose aukštosiose mokyklose.

.....Violeta Galkina.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus ir parašas)

Sutinku, kad magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 m. Klaipėdos universiteto studijų procese.

.....Violeta Galkina.....
(magistro baigiamojo darbo autoriaus ir parašas)

Magistro baigiamąjį darbą ginti
(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

.....
(data) (magistro baigiamojo darbo vadovo vardas, pavardė ir parašas)

Baigiamasis darbas įregistruotas katedroje
(data)
.....
(katedros sekretorės vardas, pavardė ir parašas)

Magistro baigiamąjį darbą ginti
(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

.....
(data) (katedros vedėjo vardas, pavardė ir parašas)

Recenzentu(-ais) skiriu
.....
(įrašyti recenzento(ų) vardą, pavardę)

.....
(data) (katedros vedėjo vardas, pavardė ir parašas)

SANTRAUKA

Galkina V., el. p. violetasungailaite@yahoo.com. „ES finansavimo poveikis regionų valdysenai“. Magistro baigiamasis darbas. Darbo vadovas - doc.dr. Remigijus Riekašius. Klaipėdos universitetas, Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas, Viešojo administravimo ir politikos mokslų katedra: Klaipėda, 2020, 49 p., 20 lentelių, 6 paveikslai.

Darbo tikslas nustatyti ES finansavimo poveikį, Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenoje. Regionų valdysenos terminas laikomas nauju reiškiniu valdysenos diskurse, todėl aktualu analizuoti ir gilintis į regionų valdysenos principus siekiant užtikrinti ekonominį bei socialinį regionų augimą, ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos Sąjungos (toliau darbe ES) mastu. Nustatyta, kad regionų valdysena remiasi sanglaudos politikos principais, Lietuvoje. Vienas iš sanglaudos politikos veikimo principų, ES skiriamas finansavimas, regionų ekonominiam augimui ir konkurencingumui užtikrinti. Lietuvoje, ES finansavimo politiką įgyvendina Vyriausybė ir ministerijos, kurios remiasi ES parlamento ir tarybos reglamentais. Regionuose, regionų valdysena įgyvendinama priimant regionų plėtros planus, kuriems įtakos turi ES skiriamas finansavimas. Tyrimas skiriamas du eigos etapus, siekiant išsiaiškinti ir užtvirtinti gautus rezultatus. Pirmame tyrimo etape analizuojami Tauragės ir Vilniaus regionų priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, parodė, kad susiduriama su iššūkiais dėl ES keliamų reikalavimų finansavimo įsisavinimui. ES finansavimas turi įtakos plėtros tarybos priimtų sprendimų kaitoje, regionų programų 2014-2020 koregavime. Atliktas interviu, antrame tyrimo etape užtvirtina, gautus pirmojo etapo rezultatus. Pagrindžiama, kad Tauragės ir Vilniaus regionuose, regionų valdysena griežtai formuojama atsižvelgiant į ES finansavimą. Regionų plėtros tarybų darbotvarkė ir priimami sprendimai vienareikšmiškai priklauso nuo ES skiriamo finansavimo. Prieita prie drastiškos išvados, kad nutrūkus ES finansavimui, Tauragės ir Vilniaus regionuose, nustotų veikti ir regionų valdysena.

Raktiniai žodžiai: valdysena, regionų valdysena, ES finansavimas.

SUMMARY

Galkina V., e-mail violetasungailaite@yahoo.com. “The Impact of EU Funding on Regional Governance”. Master’s thesis. Thesis advisor - Doc. Dr. Remigijus Riekašius. Klaipėda University, Faculty of Social Sciences and Humanities, Department of Public Administration and Political Sciences: Klaipėda, 2020, 49 pages, 20 tables, 6 pictures.

The purpose of the research is to determine the impact of EU funding on regional governance of Tauragė and Vilnius.

The term “regional governance” is a rather new phenomenon within the governance discourse, therefore it is significant to analyse and delve into the principles of regional governance in order to ensure the economic and social growth of regions not only within Lithuania, but also within the whole European Union (hereinafter referred to as EU). It has been established that regional governance is based on the principles of cohesion policy in Lithuania. One of the cohesion policy principles is that EU provides funding to ensure economic growth and competitiveness of regions. In Lithuania, EU funding policy is implemented by the Government and ministries, which act under Regulations of the European Parliament and of the Council. Within regions, the regional governance is implemented through the adoption of regional development plans, which are affected by EU funding. The research is divided in two stages in order to elucidate and consolidate the findings. The decisions made throughout the period from 2016 to 2019 by Tauragė and Vilnius regions are analyzed in the first stage of the research, and it showed that there are challenges regarding the EU requirements for the absorption of funding. EU funding has an impact on the change of decisions made by the Development Council on the adjustment of regional programs for 2014-2020. The interview carried out in the second stage consolidates the findings from the first stage. It supports the fact that the regional governance in Tauragė and Vilnius is strictly formed in accordance with EU funding. The agenda and adopted decisions by regional development councils fully depend on EU funding. A drastic conclusion was reached that if EU funding was discontinued, the regional governance in Tauragė and Vilnius would cease to function.

Key words: *governance, regional governance, EU funding.*

LENTELIŲ SĄRAŠAS

- 1 lentelė. Lietuvos Respublikos institucijų santykis su regionų valdysena, 16 p.
- 2 lentelė. Teisinis reglamentavimas įgyvendinant regionų valdyseną Lietuvoje, 17 p.
- 3 lentelė. Europos parlamento ir tarybos reglamento įtaka finansavimui, 22 p.
- 4 lentelė. Interviu respondentų duomenys, 29.
- 5 lentelė. Priemonių sąrašas turėjęs įtakos sprendimams, Tauragės regione, 30 p.
- 6 lentelė. Pateiktų paraiškų ir baigtų įgyvendinti projektų santykis Tauragės regione, 32 p.
- 7 lentelė. Įtaka Tauragės regiono plėtros tarybos priimtiems sprendimams, 32.
- 8 lentelė. Priemonių sąrašas turėjęs įtakos sprendimams Vilniaus regione, 33 p.
- 9 lentelė. Pateiktų paraiškų ir baigtų įgyvendinti projektų santykis Vilniaus regione, 34.
- 10 lentelė. Įtaka Vilniaus regiono plėtros tarybos priimtiems sprendimams, 35.
- 11 lentelė. Pirmojo klausimo analizė, 36.
- 12 lentelė. Antrojo klausimo analizė, 36.
- 13 lentelė. Trečiojo klausimo analizė, 37.
- 14 lentelė. Ketvirtojo klausimo analizė, 37.
- 15 lentelė. Penktojo klausimo analizė, 38.
- 16 lentelė. Šeštojo klausimo analizė, 38.
- 17 lentelė. Septintojo klausimo analizė, 38.
- 18 lentelė. Aštuntojo klausimo analizė, 39.
- 19 lentelė. Devintojo klausimo analizė, 39.
- 20 lentelė. Dešimtojo klausimo analizė, 40.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

- 1 pav. Užimti gyventojai Lietuvos regionuose, 18 p.
- 2 pav. Gyventojų skaičius Lietuvos regionuose, 18 p.
- 3 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2018 m., 19 p.
- 4 pav. 2014-2020 ES fondų lėšų paskirstymas (mln. Eur), 22 p.
- 5 pav. 2016-2019 priimtų sprendimų procentinė išraiška, Tauragės regione, 31 p.
- 6 pav. 2016-2019 priimtų sprendimų procentinė išraiška, Vilniaus regione, 34 p.

PRIEDŲ SĄRAŠAS

- 1 priedas. Interviu klausimynas, 51 p.
- 2 priedas. Tauragės ir Vilniaus plėtros tarybos narių sudėtis 2016-2019 m. laikotarpiu, 52 p.
- 3 priedas. Interviu transkripcija, 54 p.

TURINYS

ĮVADAS	7
I. VALDYSENOS, REGIONO, REGIONŲ VALDYSENOS SAMPRATA	11
1.1 Valdysenos samprata	11
1.2. Regiono samprata.....	12
1.3 Regionų valdysenos samprata.....	14
1.4 Regionų valdysena Lietuvoje.....	15
II. EUROPOS SĄJUNGOS FINANSAVIMO MECHANIZMAI	21
2.1. Europos sąjungos finansavimo principai	21
2.2. Europos sąjungos finansavimo problemos.....	24
III. ES FINANSAVIMO POVEIKIS LIETUVOS REGIONUOSE	27
3.1. Tyrimo metodologijos taikymas	27
3.2. Tauragės regiono plėtros tarybos sprendimų analizė.....	30
3.3. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimų analizė.....	33
3.4. Interviu rezultatai	35
IŠVADOS	42
LITERATŪRA	43
PRIEDAI	50

IVADAS

Temos aktualumas: Regionų valdysena formuoja efektyvias regioninių problemų sprendimo veiksmų programas, keičia nusistovėjusią viešojo valdymo sąvoką. Mes esame liudininkai, kurie stebi naujai besiformuojančios valdysenos konceptą. Toks valdysenos supratimas skatina įvairių valdymo metodų regeneravimą. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, valdysenos principai perima ES valdysenos modelį, paremtą sanglaudos politika. Nuo 2004 gegužės 1 dienos Lietuva siekia kurti valdyseną vadovaujantis ES reikalavimais. Europos Sąjunga, siekdama kurti darnią valdyseną tarp Europos regionų, sukūrė finansinę paramos sistemą visoms ES narėms. Finansinės paramos dėka mažėja tarpregioninė atskirtis, kyla ekonominė padėtis šalyse. Lietuvos ekonominis augimas pastebimas, tačiau regioniniu lygiu mes to nematome. Vienas iš ES finansavimo prioritetų yra visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas. Vis dėl to, darbuotojai viešojo valdymo institucijose yra ne vienintelė tikslinė grupė. „Nevyriausybinų įstaigų ir visuomenės pusėn taipogi yra nukreiptos intervencijos, norint paskatinti jų įsitraukimą į viešąjį valdymą. Naudą taip pat turėtų pajauti ir verslas, nes įgyvendinamomis priemonėmis siekiama sumažinti administracinę naštą verslui bei pagerinti verslo priežiūros sistemą“ (LR finansų ministerija, 2016). Lietuvoje investicijos į viešąjį valdymą išlieka aktualios, ypatingai atkreipiant dėmesį į ribotas šalies finansines galimybes, siekį padidinti augančius visuomenės poreikius gauti viešąsias paslaugas, valstybės ūkio konkurencingumą. Vystant valdymo orientaciją į rezultatus yra prisidedama prie tikslingos bei efektyvaus finansinių išlaidų valdymo. Verslo reguliavimo aplinką gerinant ir viešojo valdymo procesu atvirumą bei skaidrumą didinant yra prisidedama prie valstybės ūkio konkurencingumo didinimo. Numatytomis investicijomis taipogi siekiama pagerinti teikiamų viešų paslaugų kokybę bei jų atitikimą visuomenės poreikiams ir investuojama į valstybės tarnybos žmoniškųjų išteklių valdymą siekiant didinti valstybės tarnybos patrauklumą (2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas. Veiksmų programos pažangos vertinimo galutinė ataskaita, 2019).

ES finansavimo poveikis regionų valdysenai yra aktualus, nes turi įtakos šalies regionų ekonominio stabilumo įgyvendinimui. Įgyvendinant ES finansavimo politiką regionuose yra būtina nustatyti kokiais principais vadovaujasi ir ko siekia ES skirdama regionams finansinę paramą. ES finansavimo poveikio tyrimas aktualus ir iš praktinio įgyvendinimo, nes tai skatina toliau domėtis ir plėtoti regionų valdysenos įgyvendinimą lemiančius veiksnius.

Problema: Pakankamai išanalizuotas informacijos srautas apie ES finansavimą ir finansavimo veiksnių poveikį Lietuvai, nenusako ES finansavimo poveikio regionų valdysenai. Pakankamai neseniai pradėta analizuoti regionų valdysena nėra įvertinta kokiomis vertybėmis vadovaujantis ji yra įgyvendinama regionuose. Autoriai praktiškai ir teoriškai nustatė, kad įgyvendinant ES finan-

savimo politiką regionuose (Gudaitytė ir kt., 2009; Jakaitienė ir kt., 2007; Šileika, 2011; Bruneckienė, 2011.), jų ekonominiai ir socialiniai netolygumai išlieka (Gudaitytė ir kt., 2009; Verkulevičiūtė-Kriukienė 2015.), o ES finansavimo poveikis regionų valdysenai lieka nežinomas. ES sukurta paramos sistema keičia bendrą regionų padėtį, tačiau nėra interpretuojamas ES finansavimo indėlis regionų valdysenoje. Ištirtas Tauragės regionas kaip vienas iš lėčiausiai besivystančių regionų (Šileika, 2011.), todėl tai skatina toliau gilintis į ES finansavimo poveikį regionų valdysenai skirtingo išsivystymo lygio regionuose, tokiuose kaip Tauragės ir Vilniaus regionai.

Probleminis klausimas: Ar turi ES finansavimas įtakos Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenai?

Ginamasis teiginys: ES finansavimas turi įtakos esamų programų kūrimui bei jų įgyvendinimui regionuose.

Problemos ištirtumas: Lietuvoje nėra tirta ES teikiamo finansavimo įtaka regionų valdysenai. Regionų valdysenos temą nagrinėja tiek užsienio (Rhodes, 2017; Osborne, 2010; Triandafylidou, 2017; Piattoni, 2010; Allison, 2015; Telo, 2007; Enderlein, 2010; Norichika ir kt., 2017.), tiek lietuvių autoriai (Bileišis, 2012; Smalskys ir kt., 2013; Kraujutaitytė ir kt., 2016; Burbulytė-Tsiskarishvili, 2016; Statneckytė, 2016; Kilijonienė, 2004; Perminienė ir kt., 2003; Nakrošis ir kt., 2011.). Ryškiausiai yra aptarinėjama sampratų įvairovė, regionų valdysenos sąveikavimo ypatybės. Autoriai analizuoja ES finansavimą, kaip tikslą gauti papildomų lėšų regionams taip pat finansavimo teikiamą naudą bei finansavimą kaip politinį įrankį valdysenos įgyvendinimui (Gasparienė ir kt., 2015; Jurkynas, 2010; Statneckytė, 2016; Nausėda, 2009; Nakrošis ir kt., 2011.). Autoriai I. Daukaitė (2013, 72-76 p.) ir G. Žilinskas (2012, 91-99 p.) plėtoja regionų politiką ir ES santykius, o regionų valdyseną laiko politines jėgas veikiančias visuomenę, miestus bei regionus.

Atsižvelgiant į ES finansavimą Lietuvos regionų plėtrai, aktualu analizuoti lėčiausiai ir sparčiausiai besivystančius regionus, atkreipiant dėmesį į priimamus sprendimus. Lietuvai skirtas finansavimas yra mažiausias (Bruneckienė, 2011.), todėl būtina atkreipti dėmesį į šiandienę situaciją, kokie pokyčiai ES finansavimo srityje ir kokią įtaką formuoja regionų valdysenai. Aptartame šaltinyje, pabrėžiama, kad iki 2011 metų tarpregioninė atskirtis Lietuvoje vis dar juntama, o ES finansavimo poveikis regionų valdysenai pateikiamas per finansavimo įtaką regionų raidai (Bruneckienė, 2011.), todėl svarbu pažvelgti į susidariusią padėtį esamu laikotarpiu.

Įstojus į ES buvo tikimasi, kad Lietuva sulauks finansinės paramos iš ES fondų tiek ekonominei, tiek socialinei kokybei gerinti. A. Kilijonienė (2004) akcentuoja Lietuvos regioninės politikos įgyvendinimą dar prieš Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą. Atskleista tuometė Lietuvos būseną, nustatyta, kad Lietuva buvo laikoma vienu regioniniu vienetu. Tuomet Lietuvoje esantiems miestams lėšos buvo skirstomos pagal išsivystymo lygį. Kaip ir buvo tikėtasi, Lietuvai parama buvo skirta ekonominės infrastruktūros plėtrai, naujų pramonės šakų kūrimui, žemės ūkio modernizavi-

mui, darbo jėgos kvalifikacijos kėlimui. Iki 2003 m. Lietuvoje buvo įvardyta tarpregioninės atskirties problema (Perminienė ir kt., 2003.).

Atlikus tyrimus 2005-2009 m. Lietuvoje pastebimas ES finansavimo įsisavinimas informacinės visuomenės ir techninės paramos srityse (Šileika ir kt., 2011.). Nustatyta, kad Lietuvoje vyrauja tarpregioninė atskirtis, nes lėšos panaudojamos didžiuosiuose Lietuvos miestuose dėl ten esančių pagrindinių socioekonominių veiksnių: universiteto, paveldo vertybės, turizmo židinių ir pan. Atsižvelgiant į šiuos kriterijus sparčiausiai vystėsi Vilniaus, Klaipėdos ir Kauno rajonai, o lėčiausiai Tauragės ir Marijampolės. Lengviausiai pasisavinamos ES dotacijos šalies verslininkams. Patvirtinta, kad Europos Sąjunga daro tiesioginę įtaką regionų vystymuisi ir skatina mažinti atskirtį tarp regionų (Šileika ir kt., 2011.).

Lietuvoje nustatytas kvalifikuotų specialistų trūkumas, kurie galėtų padėti regionams gauti ES skiriamą finansavimą. Regionų netolygumai išryškėja atsižvelgiant į regiono dydį. Įvertinta, kad didžiuosiuose regionuose kvalifikuotų specialistų paklausa didesnė, ryšys tarp regionų valdysenos ir ES teikiamo finansavimo stipresnis, nes lėšų koncentracija didesnė (Gudaitytė ir kt., 2009, Verkulevičiūtė-Kriukienė, 2015.).

Iš atliktos mokslinių tyrimų apžvalgos matome, kad tema susijusi su ES finansavimu analizuota senai, todėl tikėtina, kad duomenys apie Lietuvos regioną pasikeitė. Visi tyrimai atlikti siekiant analizuoti ES finansavimo poveikį regionų augimo bei konkurencingumo skatinimui įvertinti. Atsižvelgiant į nagrinėtus šaltinius tikimasi nustatyti ES finansavimo poveikį regionų valdysenai.

Darbo objektas: ES finansavimo poveikis regionų valdysenai. Finansavimo poveikis tiriamas Tauragės ir Vilniaus regionų atveju.

Tikslas: Nustatyti ES finansavimo poveikį Lietuvos regioninei valdysenai.

Uždaviniai:

1. Apibrėžti regiono, regionų valdysenos ir Europos Sąjungos finansavimo sampratas.
2. Nustatyti Europos Sąjungos finansavimo mechanizmus.
3. Įvertinti ES finansavimo poveikį Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenai.

Tyrimo koncepcija ir metodai: Pirmasis darbo skyrius remiasi mokslinių šaltinių analizės turinio metodu, kuris padeda išgryninti valdysenos, regiono bei regionu valdysenos sampratas, o teisinio reglamentavimo analizė padeda įvertinti regionų valdysenos veikimo principus Lietuvoje. Statistinių duomenų lyginamosios analizės metodu būdu, nustatyti ekonomiškai silpniausias ir stipriausias regionas Lietuvoje. Antroji darbo dalis nustatė Europos Sąjungos mechanizmus atsižvelgiant į mokslinių šaltinių turinio analizės metodą. Trečioji darbo dalis remiasi Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybų priimtais sprendimais susijusiais su ES skiriamu finansavimu. Siekiant susi-

daryti objektyvią nuomonę apie poveikį priimamiems sprendimams dėl teikia ES finansavimo atliktas interviu. Generuojant išvadas, taikomi interpretavimo, vertinimo, apibendrinimo metodai.

Darbo struktūros apžvalga: Pirmojoje darbo dalyje analizuojama kas yra valdysena, iš kur kilo ir kaip kito regiono samprata, nustatyta regionų valdysenos samprata. Įvertinta, kokį vaidmenį atlieka ES regionų valdysenoje, kaip regionų valdysena suprantama Lietuvoje. Pateikti duomenys ekonomiškai silpniausio ir stipriausio regiono. Antroje darbo dalyje apžvelgiami ES finansavimo mechanizmai, kada buvo atnaujinti. Kokios priežastys lėmė jų atsiradimą, kokią įtaką turi ES narėms. Trečioje dalyje išanalizuoti Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybų priimti sprendimai 2016-2019 m. laikotarpiu. Atliktas interviu, kurio analizė išgrynino ES finansavimo poveikį regionų valdysenai.

I. VALDYSENOS, REGIONO, REGIONŲ VALDYSENOS SAMPRATA

1.1 Valdysenos samprata

Valdysena asocijuojasi su sąvoka – valdymas. Valdysena – kildinama iš lotyniško žodžio „gubernare“, angliško – „govern“, graikiško – „kubernan“, kurių reikšmė - valdyti. Siekiant nustatyti kas yra valdysena, remtasi užsienio ir lietuvių autorių įžvalgomis, kurių dauguma valdysenos terminą pateikia reguliavimo aspektu. S.T. Osborne (2010, 87 p.) iškelia klausimą, ar valdymas egzistuoja? Atsakę į šį klausimą galėtume toliau plėtoti valdysenos sampratą. Autorius vienareikšmiškai teigia, kad valdymas egzistuoja ir yra laikomas valstybinių ir privačių veikėjų sąveikų visuma, sprendžianti visuomenės problemas ir formuojanti jos galimybes. Valdysenos terminas plėtojamas kaip teorinių sampratų visuma, darantis tiesioginę įtaką visuomenės problemoms spręsti, todėl valdysena apima bendradarbiavimą, derybas ir reguliavimą. Valdysena, paremta reguliavimo principais, veikia vyriausybės elgseną valstybės reguliavimo aspektu, turi įtakos valdžios galios įgalinimui, politinei elgsenai (Osborne, 2010, 88 p.).

Valdysena suprantama kaip tikslų kūrimas, perteikiant per 2030 m. darbotvarkės (2015) aspektus. Pagrindinė idėja yra sutelkti dėmesį ir išteklius, kad būtų sukurta nuolatinė paskata išmatuojamiems rezultatams pasiekti per nustatytą laiką. Norint nustatyti tikslus reikia numatyti teikiamą naudą ateityje, kad bėgant laikui būtų galima sekti pažangą. Pagrindinis valdysenos tikslas tampa tvarus ekonominis, socialinis vystymas. Didžiausių ambicijų siekiama visuotinio lygio valdysenoje bei politikoje, tačiau susiduriama su trukdžiais tikslams pasiekti, kurie kyla iš vyriausybės negebėjimo suderinti išsikeltus siekius su valdymo strategija. Numatytų tikslų pagrindas turi būti grindžiamas platesne prasme, tokia kaip teisingumas, lygybė ir taika. Pasitelkus darnaus vystymo tikslus ir nustatčius valdymo strategiją, būtų galima formuoti valdysenos kryptį ir principus. (Norichika ir kt. 2017, 5 p.).

Valdysena paremta daugiapakopškumo principu, susiduria su iššūkiais tarptautiniuose santykiuose, nes daugiapakopė valdysena plačiai naudojama integracijos į ES, efektyvumui užtikrinti. Daugiapakopis valdymas tai valdymo būdas tarp ES ir kitų ES šalių narių siekiant įgyvendinti ES politiką (Piattoni, 2010.). Galimi du daugiapakopio valdymo tipai:

1. Bendrosios paskirties jurisdikcijos (Platus funkcijų paskirstymas, atspindintis bendrosios paskirties vietos valdžios sąvoką visapusiškai rūpintis savo bendruomenėmis), nesikertančios narystės, jurisdikcijos organizuotos ribotam lygių skaičiui, platus priemonių naudojimas valdysenai įgyvendinti.

2. Konkrečioms užduotims taikomos jurisdikcijos, suinteresuoti nariai, neribojamas jurisdikcijos lygių skaičius, lankstumas valdysenai įgyvendinti.

Valdysena susiduria su ES politikos formavimu ir esminiais pokyčiais šiuolaikiniuose prioritetuose. Norint įgyvendinti kryptingą valdysenos vystymąsi, svarbu atkreipti dėmesį į pagrindinius šiuolaikinius politinio gyvenimo pokyčius. Politinės mobilizacijos formavimasis tarptautiniu lygmeniu, peržengiant įprastų procedūrų ribas, politikos formavimo procesas neišskiriantis viešojo ir privačiojo sektoriaus veikėjų, o įtraukiantis juos į visų tipų politinius procesus bei politikos struktūros, į kurias nukreipta politinė mobilizacija ir kurios priima politinius sprendimus yra ne tik tautinės valstybės, bet kitų valdymo formų valstybės, vis labiau įgyjančios valstybinius bruožus, kaip ir ES (Piattoni, 2010, 19 p.).

Išskirtinis valdysenos modelis vyrauja Skandinavijoje. ES valdymo struktūra minima kaip reguliavimo struktūra, kuri padarė didelę įtaką Skandinavijos šalims ir sukėlė pokyčius tarptautinėje politinėje valdymo sistemoje, iš atstovaujamosios demokratinės vyriausybės sistemos į labiau dominuojančią instrumentinę valdymo reguliavimo sistemą. Vyriausybės struktūros vyravo Skandinavijos politikoje iki 1980-ųjų, kuomet po ilgalaikio reguliavimo pokyčius įnešė ES įtaka. Skandinavijos valdymas buvo transformuotas ir tapo reguliavimo valstybe – pertvarka dėl kurios netapo ES nare, nes ES laikosi kitų valdymo tradicijų (Veggeland, 2020.).

Lietuvoje valdyseną autorė S. Stumbraitė-Vilkišienė (2016, 108 p.) akcentuoja ne kaip hierarchiją, o lankstumą ir sąveiką tarp viešojo ir privataus sektoriaus dalyvių bei intensyvesnį bendradarbiavimą tarp paties viešojo sektoriaus organizacijų. M. Kaselis (2016, 127 p.) laikosi nuomonės, kad valdysena remiasi horizontalaus valdymo principais. V. Nakrošis (2011, 1 pav.) valdyseną laiko įrodymais pagrįstu valdymu, o Lietuvoje valdysenos principus tapatina su strategija „Lietuva 2030“ (Nakrošis, 2011, 87 p.).

Nustatę, kad valdymas egzistuoja ir be jo neįmanomas tikslingas sprendimų priėmimas problemų atžvilgiu, galime įvardinti ir valdysenos sampratą. Europoje valdysena apima daugiapakopio reguliavimo principus, kuriais siekiama bendrystės, tvaraus tikslų įgyvendinimo. Valdysena nusako valdžios elgseną sprendimų priėmimo atžvilgiu. Lietuvoje valdysena suprantama kaip viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas siekiant įgyvendinti strategijos „Lietuva 2030“ principus.

1.2. Regiono samprata

Regiono samprata kildinama nuo lotyniško žodžio – „region“, kuri vystėsi XX amžiuje. G. Burbulytė skirtingai apibrėžia regiono sampratą „ekonomikos, politikos ir socialinės geografijos kontekste“ (Burbulytė, 2005, p. 26). Regionas yra apibrėžta konkrečios valstybės, teritorijos dalis, kuris turi keletą savybių siejančių su valstybe (Burneika, 2013; Šileika ir kt., 2011; Miric, 2010; Burbulytė, 2005.), bei išskirtinių savybių dėl kurių regionas tampa specifiniu bei išskiriančiu jį iš kitų regionų. Ekonomiškai, regionas neturi griežtos geografinės apibrėžties, o yra laikomas subnacionaliniu teritoriniu vienetu. Regiono samprata vidaus politikoje apibrėžiama kaip teritorinis viene-

tas, kuriam taikoma regioninė politika, tarptautinėje politikoje regiono samprata apibūdinama kaip vieta kurioje vyksta naujienų verti politiniai neramumai. „Humanistiniu požiūriu, regionas išreiškiamas kaip kultūriškai pagrįstas santykis tarp žmonių ir jų erdvinės aplinkos išraiškos“ (Burbulytė, 2005, p. 24). A. Nausėda ir kt. regioną laiko „kaip viešosios teisės dalį išleistą žemesniame nei valstybės lygmenyje ir susietą su politine savivalda“ (Nausėda ir kt., 2009, p. 178). Lietuvoje, regionas nėra aiškiai apibrėžiamas, tapatinamos apskrities ir regiono sąvokos, kurios apibūdina tą patį administracinį vienetą (Puidokas ir kt. 2013, p. 68).

R. Pasquier (2015, 2 p.) analizuoja Prancūzijos atvejį ir detalizuoja regioną ir jo ryšį socialinių mokslų erdvėje. Atsižvelgiant į vis labiau tankėjančią politinę ir ekonominę tarpusavio priklausomybę, regionas, kaip ir miesto teritorija labai svarbus mūsų suvokimui apie naujus valdymo būdus. Ekonominės globalizacijos, ES integracijos ir decentralizacijos procesai, vykstantys visoje ES, sukėlė nemažai socialinių mokslų diskusijų regiono atžvilgiu. Iškilo du svarbiausi klausimai - naujų erdvių socialinis ir ekonominis reguliavimas, teritoriškumo ir dalijimosi žiniomis dinamika. Pasak R. Pasquier (2015, 9 p.), pereinama iš regiono kaip objekto į regioną kaip subjektą. Šis procesas parodo, kad regionų institucionalizavimas yra nacionalinės politinės pertvarkos ir viešosios politikos valdymo būdų dalis (Pasquier, 2015.).

„Europos Sąjungos regionas skirstomas pagal išsivystymo lygį į: mažiau išsivysčiusius regionus (BVP vienam gyventojui mažesnis nei 75 proc. ES vidurkio), pereinamojo laikotarpio regionus (BVP vienam gyventojui tarp 75 ir 90 proc. ES vidurkio), labiau išsivysčiusius regionus (BVP vienam gyventojui didesnis nei 90 proc. ES vidurkio)“ (LR finansų ministerija, 2016). Lietuva yra laikoma kaip mažiau išsivystęs regionas. Siekiant mažinti regionų plėtros atotrūkį nuo kitų pažangesnių regionų, Europos Sąjunga, vykdo regioninę politiką veikdama ekonominius ir socialinius kanalus. Siekiant pakelti silpnesnio regiono ekonominius rodiklius, įsitraukimas į šią politiką neleis regionui likti ekonominėje depresijoje (Miric 2010, Burneika 2013).

Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas (2000), regioną įvardija „kaip vientisą valstybės teritoriją, kurioje vykdoma nacionalinė regioninė politika“. Tokia politika paremta „valstybės ir savivaldybių institucijų veikla, kuria formuojamas poveikis socialinei ir ekonominei plėtrai siekiant mažinti atskirtį tarp regionų, skatinant tolygią ir tvarią plėtrą“ (LR regioninės plėtros įstatymas, 2000.).

Vystantis regiono sampratai XX amžiuje, regionas apibrėžiamas kaip subjektas. Apibendrinant regiono sampratą galime teigti, kad regionas yra darnus administracinis vienetas, turintis savo apibrėžtą išskirtinę teritoriją, kurioje veikia privatūs ir vieši interesai. Lietuvai tapus ES nare, nustatyta, kad Lietuvos regionas priskiriamas prie mažiau išsivysčiusių regionų, o siekiant situaciją pakeisti skiriama ES finansinė parama.

1.3 Regionų valdysenos samprata

Regionų valdysenos samprata neturi tikslios apibrėžties, kadangi pradėta analizuoti dar visai neseniai. Vienodos regionų valdysenos sampratos aptikti neįmanoma, nes skirtingi užsienio ir lietuvių autoriai ją pateikia skirtingame kontekste. Regionų valdysenos sampratos pradininkas R.A.W. Rhodes šią sąvoką analizuoja nuo 1990 m. Šiandien regionų valdyseną akcentuodami politinėje sferoje ją suvokiame kaip naują valdymo formą, prasidėjusią nuo viešojo administravimo koncepcijų, kurios perėjo link viešojo valdymo, o galiausiai evoliucionavo iki valdysenos sampratos (Rhodes, 2017.). Regionų valdyseną pripažįstama kaip viešojo, privataus bei nevyriausybinių sektorių ir piliečių sąveikavimas sprendžiant regiono problemas (Kraujutaitytė ir kt., 2016, 16 p.). Regionų valdyseną priskiria aukščiausiam modernizacijos vystymosi lygiui (Burbulytė-Tsiskarishvili, 2016, 32 p.), regionų valdyseną laiko kaip įrankį regioninei politikai įgyvendinti (Statneckytė, 2016; Kilijonienė, 2004; Perminienė ir kt., 2003.). Kiti autoriai regionų valdyseną pateikia kaip globalėjančio pasaulio pasekmę, pasireiškiančią nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu lygmeniu (Osborne, 2010; Triandafyllidou, 2017; Piattoni, 2010; Allison, 2015; Telo, 2007; Enderlein, 2010.). Valdyseną galime suprasti kaip tikslų generavimą (Norichika ir kt., 2017.), kaip naująjį viešąjį valdymą (Bileišis, 2012; Smalskys ir kt., 2015; Allison, 2015; Nakrošis ir kt., 2011.). Regionų valdysena skirstoma į tipus pagal veikėjų įvairovę, reguliavimo galimybes, santykių stabilumą (Kraujutaitytė ir kt., 2016; Smalskys ir kt., 2015.).

Regionų valdysena prilyginama valdžios mechanizmams, kurie įgyvendina regiono tikslus kontroliuojant visus veiklos lygius. Regionų valdysenos pamatas – regioninių organizacijų savitumas. Regioninė valdysena pradėjo vystytis šeštajame dešimtmetyje ir išplito septintajame ir aštuntajame dešimtmečiuose dėl regionizacijos procesų ir regionalizmo (Vleuten, 2014.). Laikant regioną kaip įrankį skirtą erdvės valdymui užtikrinti, leistų suprasti regiono institucionalizavimą kaip regioninio valdymo diegimo sistemą. Horizontali valdymo forma padeda vysti institucionalizavimo ir regionalizmo politiką regionuose. Regionalizmas, pasak A. Vleuten (2014, 17 p.), regioninis bendradarbiavimas kaip politinis procesas, kurio metu dalyvauja valstybės veikėjai priklausantys tam tikram regionui ir besiderantys dėl iškilusių regioninių klausimų.

Kadangi regionuose veikia sudėtiniai santykiai tarp veikėjų ir institucijų, moksliniai tyrimai negali apsiriboti regioninių vyriausybių viešąja politika, tačiau turėtų gilintis į regioninio valdymo institucionalizaciją toje vietoje, kur susikerta tarpusavio priklausomybės ir teritorinės politinės kultūros. Pagrindinis dėmesys skiriamas regioninių veikėjų gebėjimui imtis veiksmų dėl įvairių bendrų problemų, tokių kaip ekonominis vystymasis, regioninis prieinamumas, visuomenės sveikata, energijos išteklių, darbo vietų kūrimas remiantis policentrinio kontekstu. Tai reiškia, kad turime nagrinėti tiek regioninių veikėjų išteklius, tiek suvaržymus įvairių rūšių politinėje veikloje ir jų viešosios

politikos formavimo galimybėse (Pasquier, 2015.). Tikrinant ryšį tarp regionų valdysenos ir ES, Europos Sąjungos integracija analizuojama kaip politinė galimybių struktūra, kuria siekiama sukurti naujų išteklių, galinčių sustiprinti regioninių veikėjų poziciją su jau esamomis politinėmis ir administracinėmis aparato gairėmis seniai įsitvirtinusioms tautinėse valstybėse (Pasquier, 2015, 128 p.).

Regionų valdysenos samprata pradėta analizuoti nesenai, todėl vieninga samprata nenusitovėjusi. Skirtingų sferų mokslininkai regionų valdysenos sampratą perteikia savitai. Regionų valdyseną grindžia kaip naujajį viešąjį valdymą, politinį reguliavimą regiono tikslų įgyvendinimui. Aptarta, kad regionų valdysena yra tikslų generavimas regione, siekiant įgyvendinti regioninę politiką, palaikyti tarpregioninius santykius. Regionų valdysena paplito pasaulyje dėl regionizacijos ir regionalizmo procesų. Apibendrinant regionų valdysenos sampratą galime konstatuoti, kad regionų valdysena yra koncentruotas valdymo lygmuo, kuris veikdamas iš apačios į viršų principu siekia įgyvendinti regiono tikslus.

1.4 Regionų valdysena Lietuvoje

Regionų valdysenos terminas Lietuvoje yra dažnai tapatinamas su terminu naujasis viešasis valdymas. M. Bileišis (2012, 319 p.) pristato naujajį viešąjį valdymą kaip naują raidos etapą, kuris lemia pokyčius viešajame administravime, o valdyseną interpretuoja „viešojo valdymo sampratos kontekste sąveikaujant su kitomis ontologinėmis teorijomis“ (Bileišis, 2012, 328 p.). Valdyseną identifikuoja išskiriant takoskyras, tokias kaip valdysenos egzistavimas visur, „racionali arba neracionali žmogaus prigimtis, valdysena didina valdymo demokratiškumą arba valdysena ir demokratiškumas nebūtinai teigiamai susiję“ (Bileišis, 2012, 328 p.). Regionų valdyseną Lietuvoje, autorė S. Statneckytė (2016, 55 p.) apibūdina kaip veiklą, kuri reikalauja sujungti daugybę veikėjų į visumą siekiant pasiekti kuo didesnių rezultatų. V. Smalskys ir kt. (2013, 41 p.) analizuoja gerojo valdymo koncepcijos atsiradimą, remiantis Pasaulio banko ekspertais, kurių teigimu, tai politinių sąlygų sąsaja su šalies demokratizavimu, užsienio šalių investicijų pritraukimas, valstybės skaidrumas priimant sprendimus, stabilios valdžios funkcionavimo principai. Išskiriami tinklaveikos, visuomeninių susitarimų, partnerystės, lygybės ir bendradarbiavimo, socialinės atsakomybės ir pasitikėjimo, poreikių, pilietinės visuomenės, kaip V. Smalskys ir kt. (2013, 43 p.) įvardija, principai. Čia persipina ES su savo valdysenos principais, kuriuos mėginama įdiegti ES narėms (atvirumas, našumas, dalyvavimas, atskaitomybė, efektyvumas, darnumas ir integravimas).

Regionų valdyseną Lietuvoje įgyvendina LR vyriausybė, LR ministerijos, nacionalinė regioninės plėtros taryba, regionų plėtros tarybos, regioninės plėtros departamentas, savivaldybės ir kiti socialiniai, ekonominiai ir verslo partneriai. Šių institucijų interpretacija santykiams su ES nustatyti, aptariama 1 lentelėje.

1 lentelė. Lietuvos Respublikos institucijų santykis su regionų valdysena

LR institucijos	Santykis su regionų valdysena	Santykis su ES
1. LR Vyriausybė	Strateginių veiklos planų skelbimas.	ES reikalų koordinavimas.
2. LR ministerijos:	–	
2.1. Finansų	Fiskalinės politikos formavimas, užtikrinant efektyvų bei racionalų ES ir valstybės lėšų panaudojimą, kitų finansinių priemonių įgyvendinimas.	ES lėšų valdymas ir panaudojimas.
2.2. Sveikatos apsaugos	Sveikatos politikos formavimas ir įgyvendinimas, racionaliai panaudojant finansavimo išteklius.	Sveikatos paslaugų kokybės derinimas su ES standartais, naudojantis ES struktūrinių fondų parama.
2.3. Švietimo ir mokslo	Švietimo politikos įgyvendinimas, švietimo institucijų koordinavimas.	ES struktūrinių fondų lėšų administravimas, ES struktūrinės paramos programų įgyvendinimo, Lietuvoje, formavimas.
2.4. Aplinkos	Aplinkos kokybės užtikrinimas remiantis darnaus vystymosi principais.	Aplinkos kokybės užtikrinimas, remiantis ES standartais ir normomis.
2.5. Socialinės apsaugos ir darbo	Socialinės ir užimtumo politikos įgyvendinimas	Socialinės ir užimtumo politikos įgyvendinimas, atsižvelgiant į ES socialinės politikos ir užimtumo skatinimo priemones.
2.6. Susisiekimo	Pašto, transporto, elektroninių ryšių sričių valdymas ir įgyvendinimas laikantis teisės aktų bei įstatymų numatyta tvarka.	Remiasi ES teisės aktų numatytais reikalavimais, dalyvauja rengiant strateginius dokumentus ES paramai gauti, pagal kompetenciją priima sprendimus dėl projektų finansavimo, ES fondų panaudojimo priežiūra.
2.7. Ūkio	Palankios teisinės ir ekonominės ūkio plėtros kūrimas.	ES struktūrinės paramos administravimo tobulinimas, ES reikalų koordinavimas.
2.8. Vidaus reikalų	ES lėšų skirstymas tarp regionų, ES lėšų panaudojimo koordinavimas, informacijos teikimas regionų plėtros tarybos apie projektų finansavimo sąlygas ir tvarką, kylančias grėsmes ES lėšų nepanaudojimo.	Atsako už teisingą ES lėšų panaudojimą.
3. Nacionalinė regioninės plėtros taryba	Nacionalinės regioninės politikos tikslo, uždavinių ir priemonių formavimas, atskirų ūkio šakų plėtros strategijos, išvadų teikimas LR Vyriausybei bei projektų rengėjams, programų svarstymas.	–
4. Regionų plėtros tarybos	Regionų plėtros planų tvirtinimas, projektų atrinkimas, teikia „vidaus reikalų ministerijai ir nacionalinei regioninės plėtros tarybai“, klausimus susijusius su regioninės politikos formavimu ir įgyvendinimu. (Regioninės plėtros įstatymas 2000.).	–
5. Savivaldybės ir kiti socialiniai partneriai	Bendradarbiavimas dėl regioninio plėtros plano patvirtinimo	–

Šaltinis: sudarytas autorės

Išanalizavę lentelę matome, kad regionų valdysena yra glaudžiai susijusi ne tik su LR institucijomis, bet ir su Europos Sąjunga. Regioninės valdysenos principus įgyvendinančios institucijos

yra paremtos veiksmų programomis, vyriausybės nutarimais, kitais įstatymais bei teisės aktais. Teisinio reglamentavimo apžvalga pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. Teisinis reglamentavimas įgyvendinant regionų valdyseną Lietuvoje

Pavadinimas	Santykis su regionų valdysena
„Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas“ (2000)	„Nustato nacionalinės regioninės politikos tikslą, uždavinius, nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą, finansavimą, teritorijas, kuriose įgyvendinama nacionalinė regioninė politika, regioninės plėtros planavimo dokumentų rengimą bei tvirtinimą, taipogi nacionalinę regioninę politiką įgyvendinančius subjektus“.
„Nacionalinė darnaus vystymosi strategija“ (2004)	Klimato kaitos ir švarios energijos gamyba, darnus transportas, darnus vartojimas ir gamyba, gamtos išteklių apsauga bei valdymas, visuomenės sveikata, socialinė įtrauktis, demografija bei migracija, kova su skurdu pasaulyje bei darnaus vystymosi iššūkių įgyvendinimas.
„Regiono plėtros tarybos nuostatai“ (2016)	„Reglamentuoja tarybos narių sprendimus, kurie priimami neprieštaraujant plėtros planams, įstatymams bei kitiems teisės aktams. Svarstyti valstybės ir savivaldybių institucijų siūlymus dėl regiono socialinės, ekonominės plėtros ir infrastruktūros projektų įtraukimo į Tarybos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka sudaromus ir tvirtinamus siūlomų iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuoti regiono projektų sąrašus, vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka sudaryti ir tvirtinti siūlomų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuoti regiono projektų sąrašus“. (Vidaus reikalų ministerija, 2017)
„Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas“ (2002)	Privalomas regioninės politikos formavime, rengime ūkio šakų plėtros strategijų bei programų ir teritorijų planavimo dokumentų projektų.
Įsakymas „Dėl regionų plėtros planų rengimo metodikos“ (2011)	Nustatoma regionų plėtros planų struktūra, rengimo ir keitimo tvarka, kuria vadovaujasi Regionų plėtros tarybos.
Nutarimas „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“ (2012)	Skirta Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ įgyvendinti
„Lietuvos baltoji knyga“ (2017)	Siekama įgyvendinti regioninę politiką, kuri vienytų nacionalinės valdžios ir vietos savivaldos institucijas bei socialinius ir ekonominius partnerius sudarant oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir užimtumo užtikrinimą Lietuvoje.
Projektų finansavimo aprašai, priimti ir keisti Lietuvos Respublikos ministerijų.	Reglamentuojama regionų projektų atranka, regionų projektų sąrašų sudarymas ir tvirtinimas, regionų plėtros tarybų išvadų dėl pasiūlymo regionų projektus finansuoti iš ES fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų teikimas.
Įsakymas „Dėl integruotų teritorijų vystymo programų rengimo ir įgyvendinimo gairių patvirtinimo“ (2014)	Instrumentas įgyvendinti regioninę politiką, tam tikrame regione.

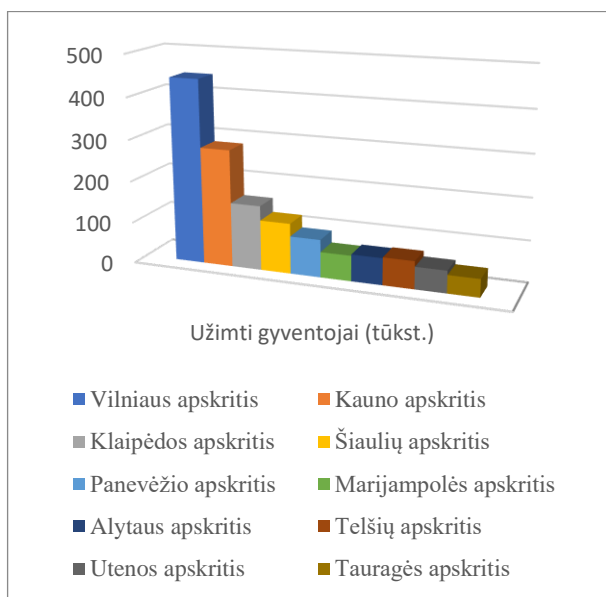
Šaltinis: sudaryta autorės remiantis lentelėje išvardintų dokumentų analize

Tikslas yra sumažinti „Lietuvos regionų ekonominės plėtros skirtumus ir įgyvendinti ES regioninės politikos principus, kurie susiję su pasirengimu administruoti Europos Sąjungos struktūrinių, fondų teikiamą paramą“ (Puidokas ir kt. 2013, 69p.). Lietuva privalo laikytis šių principų, nes

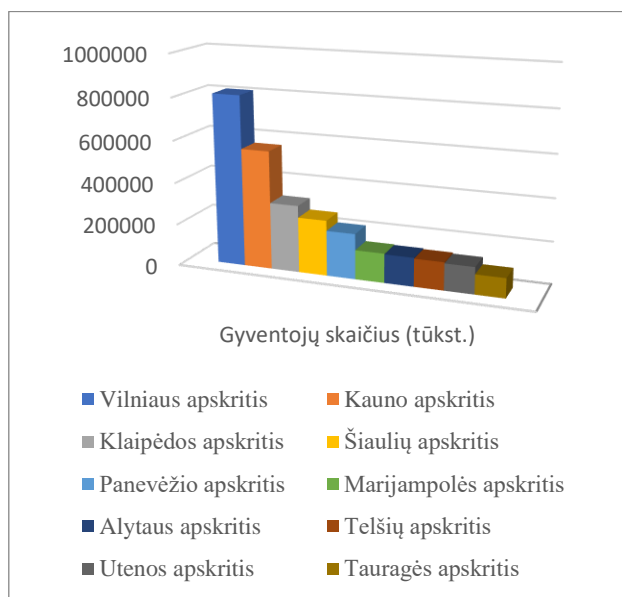
ES vykdo sanglaudos politiką taip reguliuodama regionų valdyseną Lietuvoje. Siekiant teigiamo poveikio regionų valdysenoje, tikslinga plėtoti vertikalios ir horizontalios tarpinstitucinio bendradarbiavimo santykius išstumiant sovietinį suvokimą.

Mokslinėje literatūroje akcentuojamas netolygus regionų susiskirstymas. Vilniaus miesto regionas išskiriamas kaip aukščiausio išsivystymo lygio, rytų regionas skelbtinas kaip skurdžiausias šalies regionas, o kiti du regionai laikomi vidutinio išsivystymo (Burneika, 2013, p. 11.). Laikydami šios nuomonės būtų sudaroma galimybė veikti veiksmų programai, kuri užtikrintų silpniausio regiono augimą. Analizuojama galimybė Lietuvoje regionus skirstyti pagal geografinį išsidėstymą siekiant koncentruotai įgyvendinti regiono lūkesčius, tuomet jų būtų septyni (Šileika ir kt., 2011, p. 81.). Sumažintas regionų skaičius galėtų padėti tinkamai įsisavinti ES paramos lėšas, nes tyrimo metu nustatyta, kad lėšos koncentruojamos šalies didžiuosiuose miestuose (Šileika ir kt. 2011, 81 p.).

Regioninės plėtros departamento prie vidaus reikalų ministerijos duomenimis, Lietuvoje yra 10 regionų „Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos, Vilniaus“ (Vidaus reikalų ministerija, 2017.). Statistikos departamento duomenimis Tauragės regionas skelbiamas kaip ekonomiškai silpniausias ir turintis mažiausiai gyventojų, o Vilniaus - stipriausias ekonominiame, socialiniame kontekste. (žr. pav. 1 ir pav. 2.)

1 pav. Užimti gyventojai Lietuvos regionuose
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis statistikos departamento duomenimis

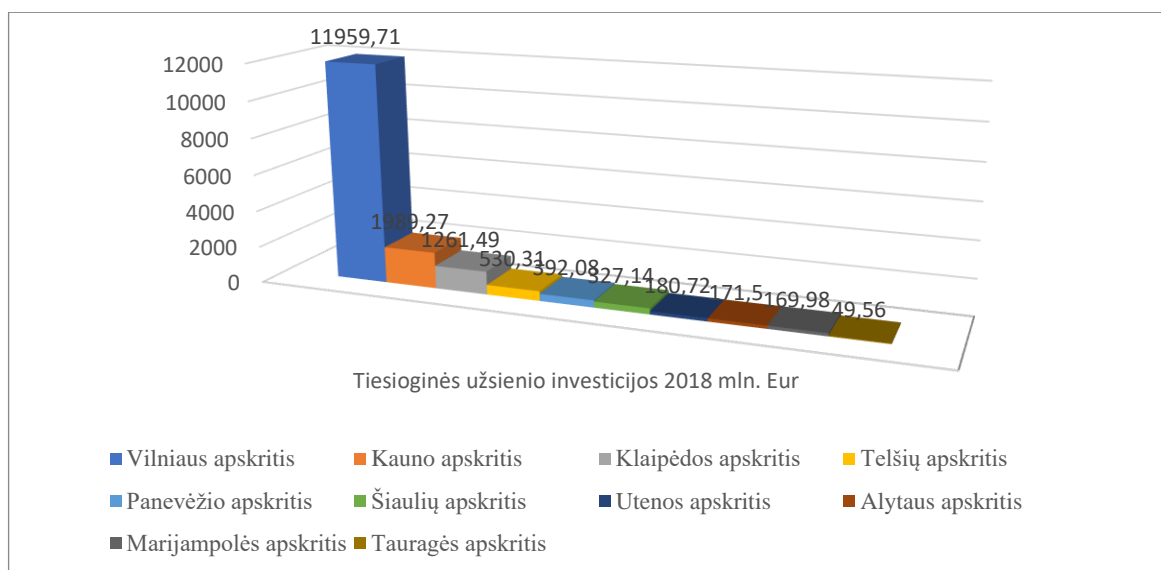

2 pav. Gyventojų skaičius Lietuvos regionuose
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis statistikos departamento duomenimis

Tauragės regionas yra vienas „mažiausių pagal plotą Lietuvos regionas, užimantis 4411 kv.km. teritoriją, kuri sudaro 6,7 proc. valstybės ploto. Tauragės regioną sudaro Jurbarko rajono savivaldybė, Pagėgių savivaldybė, Šilalės rajono savivaldybė bei Tauragės rajono savivaldybė. Tauragės miestas yra regiono administracinis centras“ (Tauragės regiono plėtros planas 2014-2020 m.,

2015.). Visiška priešingybė yra Vilniaus regionas, kuris laikomas pažangiausiu, ekonomiškai stipriausiu Lietuvoje ir žinomiausiu regionu tarptautiniame lygmenyje. Vilniaus regionas savo plotu ir gyventojų skaičiumi lenkia kitus Lietuvos regionus, tai 9731 kv.km (14,9 proc.) apimantis regionas. Šiam regionui priklauso: „Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Elektrėnų savivaldybės, Širvintų, Šalčininkų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės rajonų savivaldybių teritorijos“ (Vilniaus regiono plėtros planas 2014-2020 m., 2015.). Regioninė politika vykdoma bendradarbiaujant savivaldybėms per Regiono plėtros tarybą. Regiono savivaldybės yra lygiateisės priėmėjos politikos sprendimuose. Politinių sprendimų priėmimui yra sudaromos Tarybos darbo grupės. Regiono plėtros politiką vykdo regiono plėtros taryba. Regionų politika yra formuojama iš apačios į viršų, atkreipiant dėmesį į savivaldybių nuomonę bei iš viršaus į apačią – atkreipiant dėmesį į nacionalines strategijas. Tauragės regiono ekonominei situacijai turi įtakos globalios ekonomikos tendencija, kitų ES šalių poveikis, vietos verslininkai, pritraukiamos investicijos, sukuriama vertė“ (Tauragės regiono plėtros planas 2014-2020 m., 2015.).

Nustatyta, kad regioninė atskirtis tarp regionų vyrauja dėl investicijų ir ekonominės veiklos aktyvumo netolygumų (žr. 3 pav.), žemiausi ekonominiai, socialiniai bei urbanistiniai rodikliai yra tuose regionuose, kuriuose žemas investicijų lygis ir atvirkščiai (Naginionytė, 2019.).

3 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 2018 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis statistikos departamento duomenimis

Tauragės regione daugiau negu pusė gyventojų gyvena kaimo vietovėse, taip pat regione vyrauja senstanti visuomenė, aktyvi emigracija, prastos būsto sąlygos, augantis gyventojų gaunančių pašalpas, skaičius. Apskritis vystymo požiūriu yra priskirta Pietų - Vakarų Lietuvos regionui. Tauragės regionas yra išsidėstęs ekonomiškai nepatogioje geografinėje zonoje, todėl šiam regionui reikalingas ypatingas dėmesys. Regionas pranašumas yra žemės ūkio veikloje, nes pusė Tauragės regiono ploto užima žemė skirta žemės ūkio naudmenoms. Siekiant plėtoti infrastruktūrą reikia ge-

rinti valstybinės reikšmės kelių tinklo vystymą su Pajūrio regiono, Kaliningrado sritimi, šiaurės bei vakarų Lietuvos regionais. Atsižvelgiant į regiono rodiklius labiausiai tinka plėsti maisto produktų gamybą, automobilių verslą, smulkujų verslą, alternatyvios energijos gamybą. Pagrindinė kliūtis plėstis kitose srityse yra jūrų bei oro uostų ir gamtinių dujų stoka regione (Tauragės regiono plėtros planas 2014-2020 m., 2015.).

Vilniaus regiono plėtros plane 2014-2020 m. (2015) pateikti duomenys ženkliai viršija likusių Lietuvos regionų rodiklius. Vilniaus regione veikia beveik 40 proc. visų šalies verslo sektorių, o bendras vidaus produktas didesnis dvigubai. Vilniaus regionas orientuotas į paslaugų sritis taip pat nedidelė dalis užima pramonės ir statybos rinkas. Tokie rodikliai lemia didžiausią užimtumo lygį (Vilniaus regiono plėtros planas 2014-2020 m., 2015.).

Apibendrinant galima teigti, kad regionų valdysena Lietuvoje, laikoma politinių veikėjų, elgsena, besiremianti LR teisiniu reglamentavimu bei Europos Sąjungos sanglaudos politikos principų visuma. Siekiant plėtoti regionų valdysenos įgyvendinimą Lietuvoje, aktyvėja socialinių ir ekonominių partnerių įtraukimas, taip užtikrinant skaidrumą regionų valdysenoje. Lietuvoje ryškiausiai išsiskiria du regionai – Tauragės ir Vilniaus. Atsižvelgiant į pateikiamus statistikos departamento duomenis pasirinktas Tauragės regionas su žemiausiais rodikliais ir Vilniaus regionas - turintis aukščiausius rodiklius. Pasirinkta analizuoti šiuos du regionus ne tik dėl to, kad įvertinti ES poveikį regionų valdysenai, bet ir palyginti, ar skiriasi ES finansavimo poveikis skirtingo išsivystymo regionuose.

II. EUROPOS SĄJUNGOS FINANSAVIMO MECHANIZMAI

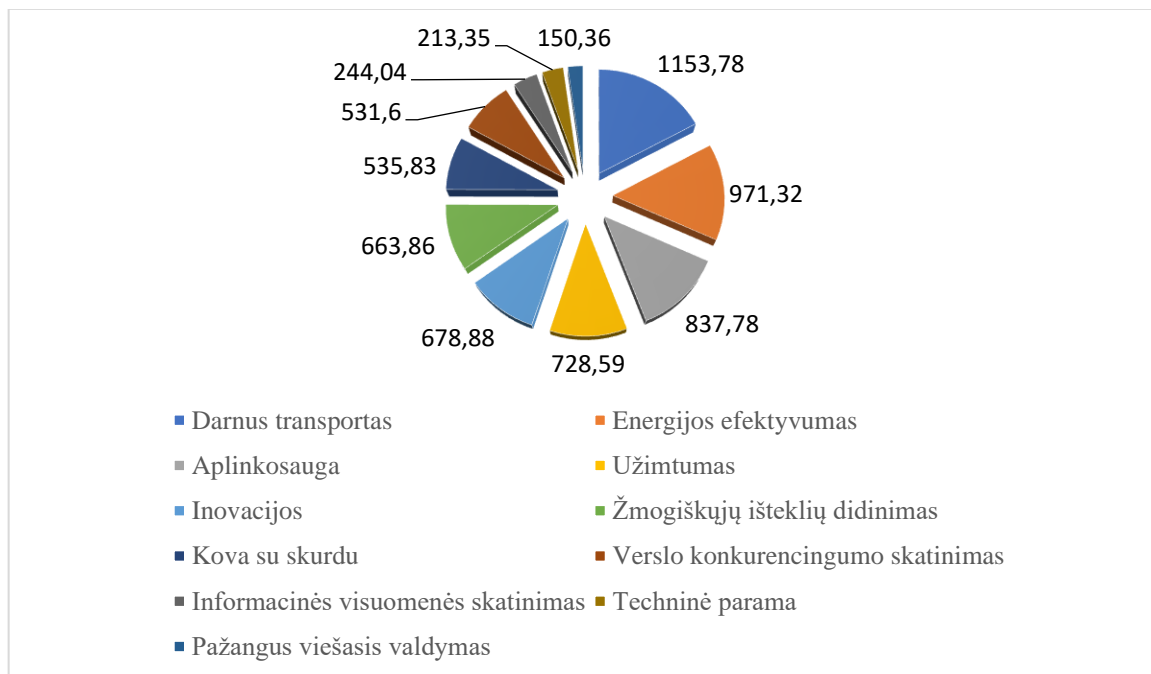
2.1. Europos Sąjungos finansavimo principai

Europos Sąjunga - regioninė organizacija, vienijanti valstybes, taip pat unikalių institucijų rinkinys. Šios institucinės struktūros raida per pastaruosius šešiasdešimt metų pasiekė aukštą tarpvyriausybinių koordinavimo lygį politikos sektoriuje. Tai pakeitė politikos sąlygas Europoje tarpvalstybiniu lygiu. ES perspektyvos ir dalyvavimas pasauliniame valdyme apima ES ilgalaikių įsipareigojimų daugiašališkumas, parama tarptautinėms institucijoms ir teisiškai privalomus susitarimus. „Europos Sąjunga grindžiama teisinės valstybės principu. Tai reiškia, kad visų ES veiksmų pamatas – sutartys, kurioms laisva valia ir demokratiškai pritarė visa ES“ (Apie Europos Sąjungos politiką. Kaip finansuoja Europos Sąjunga, 2014, 3 p.). ES įpareigoja vadovautis numatytais tikslais, nurodo institucijų funkcijas, nustato tarpvalstybinio bendradarbiavimo gaires. „ES pritarė sutarčiai dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje – tai tarpvyriausybinių sutartis, kuria dalyvaujančios šalys yra įpareigojamos nustatyti aiškias taisykles siekiant užtikrinti valstybės biudžeto pusiausvyrą ir sustiprinti euro zoną“ (Apie Europos Sąjungos politiką. Kaip finansuoja Europos Sąjunga, 2014, 13 p.). ES finansavimo mechanizmai yra esminiai ekonominės ir pinigų sąjungos tvirtesnės ekonomikos ir valdymo sistemos elementai.

Ekonominės krizės (2008) įtaka paskatino sukurti naują ES ekonomikos valdymo modelį ir pakeisti prieš tai vyravusį ekonominį ir fiskalinį koordinavimą. Nustatyta, kad ES narės sieks tvaraus ekonominio augimo, stabilų kainų, konkurencingumo, socialinės pažangos, aplinkos apsaugos, laikysis bendrystės principų ekonomikos valdyme. Iš ES pusės yra reikalaujama sustiprinti biudžetinę drausmę ir ekonominės politikos koordinavimą bei priežiūrą. „Finansavimo kryptis formuluoja ES valstybės narės ir Europos Komisija. LR vyriausybė ir Ministerijos nustato prioritėtines sritis, kurios įtraukiamos į veiksmų programą, LR Finansų Ministerija teikia veiksmų programą ir Partnerystės sutartį tvirtinimui Europos Komisijai, tuomet Ministerijos nustato priemones prioritetams įgyvendinti, toliau jos rengia ir tvirtina dokumentus, nustatančius projektų finansavimo tvarką, įgyvendinančios institucijos skelbia kvietimus teikti paraiškas pagal numatytas priemones“ (LR Finansų ministerija, 2016.). Paraiškų teikimas ir vertinimas vyksta konkurso būdu. Projektai vertinami įgyvendinančių institucijų darbuotojų ir ekspertų. Nustatomas projekto atitikimas bendriesiems ir spec. reikalavimams, galima finansavimo suma. Taip pat įvertinamas kokybės ir naudos santykis.

Siekiant mažinti tarpregioninius skirtumus Europos Sąjunga vadovaujasi sanglaudos politikos principais. ES politika pasižymi daugiapakopiu valdymo būdu paremtu bendradarbiavimu, kuris apima regionų ir vietos valdžios institucijų, ekonominių partnerių, nevyriausybinių organizacijų ir kitų organizacijų sąveikavimą siekiant įgyvendinti kokybišką regionų valdymą (Statneckytė, 2016). Sanglaudos politikai įgyvendinti, buvo sukurta finansavimo sistema, bendram Europos regiono ly-

gio augimo skatinimui. ES finansavimas koncentruojasi į tam tikrų sričių finansavimą. Šiuo metu įgyvendinama daugiamečių finansinė programa, kuri apima 2014-2020 m. laikotarpį. Kiekviena ES valstybė narė, atsižvelgdama į jai kylančius iššūkius ir egzistuojančius plėtros poreikius, galėjo pasirinkti skirtingus tikslus. Ketvirtame paveiksle pavaizduotos sritys, finansuojamos ES 2014-2020 m.

4 pav. 2014-2020 ES fondų lėšų paskirstymas (mln. Eur)

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis ES investicijos oficialaus tinklapio duomenimis.

Šios sritys finansuojamos iš ES struktūrinių ir investicijų fondų. Fondai griežtai reglamentuojami teisinio reguliavimo principų, kurių privalo laikytis Europos Sąjungos narės, norėdamos pasinaudoti ES teikiama parama. Europos parlamento ir tarybos reglamentų įtaka finansavimui pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė. Europos parlamento ir tarybos reglamentų įtaka finansavimui

Dokumento pavadinimas	Finansavimo galimybės
„Europos parlamento ir tarybos reglamentas Nr. 1303/2013“ (2013).	Reglamentuoja ES narių veiksmus, siekiant pasinaudoti Europos Sąjungos investicijų fondais (ESI). Reglamentuotas greitas finansavimo suteikimas su reikalavimu visiškai panaudoti lėšas tikslui įgyvendinti, finansinių pataisų galimybė, veiksmų programos turinys.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „(ERPF) Nr. 1301/2013 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir dėl konkrečių su investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą“ (2013)	„Inovacijoms ir mokslui“, „informacinėms ir ryšių technologijoms“, „mažoms įmonėms“, „kuro, tausojančio aplinką, ekonomikai skatinti“.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „(ESF) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo“ (2013).	„Užimtumo lygiui ir darbo vietų kūrimui“, „švietimui“, „socialinės atskirties mažinimui“.

3 lentelės tęsinys

Dokumento pavadinimas	Finansavimo galimybės
-----------------------	-----------------------

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „(ETBG) Nr. 1299/2013 dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui, nuostatų“ (2013).	„Tarpvalstybiniam, tarptautiniam ir tarpregioniniam bendradarbiavimui skatinti.“
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „Nr. 1300/2013 dėl Sanglaudos fondo“ (2013).	„Aplinkosaugai, kelių infrastruktūrai“.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis“ (2013).	„Žemės ūkio konkurencingumui“, „klimato kaitos srityje“, „kaimo vietovių ekonominei plėtrai“.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas „(EJRŽF) Nr. 508/2014 dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo“ (2014).	„Tausiosios žvejybos skatinimas“, „pakrančių ekonominės veiklos skatinimas“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Europos Sąjungos ir Tarybos reglamentais.

Taip pat vadovaujamosi nacionaliniais strateginiais dokumentais – partnerystės sutartimi bei 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa. Dokumentai rengti besiremiant 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programa, kuri buvo patvirtinta 2012 m. lapkričio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1482, skirta strategijos „Europa 2020“ bei Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ nuostatų įgyvendinimui bei apimanti ne vien ES fondus, tačiau ir kitus finansavimo šaltinius. Partnerystės sutartis apibrėžia Europos struktūrinių ir investicinių fondų panaudojimo 2014–2020 m. laikotarpiu strategiją. Išankstinės sąlygos yra nustatytos sanglaudos politikos reglamentuose, kurios turėtų būti įgyvendintos siekiant panaudoti ES fondų lėšas. Efektyvios investicijos, užtikrinamos tada, kuomet egzistuoja ilgalaikis šių investicijų planas, strategija, programa, neprieštaraujama „ES vykdomai politikai bei yra sukurti mechanizmai ir turima gebėjimų efektyviam įgyvendinimui užtikrinti. Makroekonominių sąlygų svarbos esmė ta, kad nesilaikant fiskalinės drausmės viešuosiuose finansuose (išaugus infliacijai, padidėjus valstybės skolai ar biudžeto deficitui), gali būti stabdomi mokėjimai, keičiami strateginiai dokumentai. 2014–2020 m. laikotarpiu daugiau dėmesio skiriama iniciatyvoms, kylančioms iš vietinio lygmens“ (LR finansų ministerija, 2016.).

„Paramos fondus prižiūri Europos Komisija ir ES narės šešis mėnesius. Šis laikotarpis apima finansavimo priemonių panaudojimo atitikimą su teisiniu ES reglamentavimu. Pirmuoju etapu nustatomos prioritetinės finansavimo sritys, kuriomis turi remtis regionai. Kitas žingsnis paremtas stabilumo ir konvergencijos programomis, priemonių planu, kuriuo siekiama įgyvendinti darnumo principus regione. Paskesniu etapu nustatomas pateiktų priemonių, programų pasiektas rezultatas, siekiant „Europa 2020“ tikslų ir tarpregioninių skirtumų mažinimo panaikinimo. Įvertinusi, Europos Komisija ES narėms išsako rekomendacijas tikslams pasiekti. Galutinis semestras užbaigia visą ciklą, kuriame teikiamos rekomendacinio pobūdžio išvados tam tikroms šalims“ (LR finansų ministerija, 2016.).

ES finansavimo poveikį galime suprasti kaip pagalbines priemones regionų valdysenai skatinti. M. Puidokas ir kt. nustatyta, kad ES finansavimas lemia demokratijos plėtrą, subsidiarumo

principo naudojimą, regionų ekonominių skirtumų išlyginimą. Didžiausias siekis socialinė ir ekonominė sanglauda (Puidokas ir kt., 2013.).

Būdama ES nare, Lietuva turi siekti bendrų tikslų, remdamasi ES reglamentais. Įgyvendinti tikslus padeda ES įvairių fondų teikiama parama. Lietuva vis dar patenka prie „atsiliekančių“ regionų, o teikiamas ES finansavimas pagal numatytus prioritetus, turėtų pagerinti esamą ekonominę, socialinę padėtį. Savo ruožtu, Lietuvos regionai stengiasi įgyvendinti 2014-2020 programą vykdydami ES numatytus reikalavimus. ES skiriamas finansavimas suprantamas kaip priemonė skatinti regionų valdysenos mechanizmo kūrimąsi.

2.2. Europos Sąjungos finansavimo problemos

Aptarus ES finansavimo principus, šioje dalyje bus gvildenamos problemos, su kuriomis regionai susiduria įgyvendinant ES finansavimo reikalavimus. Problemas galima identifikuoti per nesugebėjimą panaudoti ES lėšų. Problemų nustatymas padės išgryninti kaip veikia regionų valdysenos mechanizmas.

Ne visuomet valstybės narės sugeba panaudoti teikiamą ES finansavimą. Integracija į ES, valstybėms narėms sukėlė sumaištį, teko persiorientuoti į bendrą valdymo sistemą. Lėšų neįsisavinimas remiamas nesugebėjimu tvarkyti sudėtingas įgyvendinimo procedūras arba nesugebėjimas laiku panaudoti ES skiriamų lėšų, vadybinių įgūdžių trūkumas. (Hagemann, 2019.). Lėšų neįsisavinimo problema kyla tuomet kai norima sutaupyti ES lėšas siekiant jas vėliau persikirstyti ar prašant Europos Komisijos terminų pratęsimo. Lietuvoje sunkiausiai lėšos įsisavinamos aplinkosaugos srityse (tai lėmė aplinkosaugos projektų sudėtingumas), o sėkmingiausiai ES parama naudojosi šalies verslininkai. (A. Šileika ir kt., 2011, 81 p.) Didelės investicijos pasiekia transporto ir energetikos jungčių plėtrą. „Europos komisija 2017 m. vasarį paskelbtame ES regionų konkurencingumo indekse (2016) nurodoma, kad Lietuvai siekiant būti konkurencinga vis dar aktualu investuoti į ekonominę infrastruktūrą“ (LR finansų ministerija, 2016.). Konkurencingumas akcentuojamas ES ilgalaikėse strategijose – Lisabonos strategija, Europa 2020, bei struktūrinių fondų veiksmų programose. Taip skatinama ekonominė socialinė ir teritorinė sanglauda bei darni regionų plėtra. Autorės R. Remeikienė ir kt. (2015, 346 p.) – atlikusios ES struktūrinių fondų poveikį ekonomikos konkurencingumui nustatė, kad „ne visuomet parama, netinkamai ją įsisavinant teigiamai veikia šalies konkurencingumą.“ Aptinkamas Lietuvos nacionalinio konkurencingumo aspekto trūkumas, kuris neleidžia Lietuvai pilnai atsiskleisti nacionaliniu tarpregioniniu lygiu kaip vartotojai, tiekėjai, dominuojančiai valstybei. (R. Remeikienė ir kt. 2015, 346 p.) Siekiant didinti šalies konkurencingumą siūloma kurti kaimo politiką (Ž. G. Raudonė 2011, 99 p.) siekiant panaudoti ES paramos priemones orientuotas į tam tikras regiono specifikas, regionų valdysenos priemonėmis suvaldyti tarpregioninę atskirtį.

Anot, G. Žilinsko (2012, 511 p.), Lietuva susiduria su skaitmeninės atskirties problema. Analizuoja skaitmeninę atskirtį kiekybiškai, vadovaujantis aštuoniais pagrindiniais rodikliais. Nustatyta didžiausia atskirtis tarp Vilniaus ir Tauragės apskričių. Pažangumu pasižymi Vilnius, Klaipėda, Kaunas. Lietuvos Respublikos skaitmeninė atskirtis yra svarbi formuojant regioninę politiką IRT vystymo srityje. G. Žilinsko (2012, 511 p.) pastebėta, kad ši finansavimo priemonė labiau orientuota į žmogų, o ne siekimą skatinti regioninę politiką.

Kalbant apie ES finansavimą visų pirma siekiama išmatuoti apčiuopiamą naudą regionams. Toks vertinamas siejamas su muitų sąjungomis, bendrosios rinkos, gyventojų migracijos, laisvo kapitalo judėjimo ir ES struktūrinių fondų poveikiu (Jakaitienė 2007, 31 p.). Šis interpretavimas parodo, kad ES finansavimas veikia makroekonominę aplinką, kontroliuodama ekonominę padėtį šalyje, taigi Lietuvos ekonomikos raidos tendencijos priklauso nuo ES skiriamų lėšų panaudojimo (Jakaitienė ir kt.; 2007, 36 p.).

Nustatyta, kad Lietuvoje, regioninė politika nėra efektyvi, o skatinant žmogiškųjų išteklių prioritetą gali būti pasiekiami ženklūs pasikeitimai regionų valdysenoje. Išskiriamas strateginio planavimo spragos, ES paramos lėšų netolygus paskirstymas regioninių problemų atžvilgiu nustatytas ryškiausias pasikeitimas – apskričių viršininkų administracijų panaikinimas. Taip pat buvo sureguliuota Lietuvos teisinė bazė, sureglamentuota institucijų veikla. Nepaisant neefektyvumo, ES paskatino regionų valdysenos kūrimąsi, tačiau skirstant lėšas regionuose išvelgiamas skaidrumo trūkumas. (Puidokas ir kt., 2013, 76 p.) Finansavimo kryptys yra nulemiamos remiantis ne regiono prioritetais, o Europos Sąjungos, todėl tai ne visuomet gali atspindėti mūsų regionuose esamas problemas. V. Ačaitės (2005) siūlymu, „Lietuvos regioninė politika turėtų orientuotis į ilgalaikių tikslų siekimą įgyvendinant strategijas, tačiau nesikoncentruojant visas investicijas centruose, o kreipiant dėmesį į visą šalies teritoriją. Reikėtų pradėti įgyvendinti regioninę politiką ne pagal apskritis, bet didesniais regionais. Tokiu būdu būtų išvengiama teikiamo finansavimo diferencijavimo pagal tam tikrus teritorinius vienetus, o atkreipiamas dėmesys į kiekvieno regiono gyventojų poreikius“ (Ačaitė, 2005, 10 p.).

„2014–2020 m. laikotarpiu svarbus tampa koncentracijos principas, pagal kurį investicijos koncentruojamos į ribotą skaičių prioritetų, atsižvelgiant į tai, kad apčiuopiamos naudos jos duos tik tuo atveju, kai bus investuojama į tuos sektorius, kuriems tų investicijų labiausiai reikia ir kuriuose galima pasiekti didžiausio pokyčio. 2014–2020 m. laikotarpiu akcentuojamos rezultatai ir jų pasiekimas. Rezultatai atsispindės siekiamų rodiklių reikšmėse. Jų nepasiekus, bus imamas priemonių užtikrinti efektyvų lėšų panaudojimą ir tai gali sąlygoti būtinybę, keisti strateginius dokumentus. Numatomi įgyvendinti nauji mechanizmai (integruotos teritorinės investicijos ir bendruomenių inicijuojama vietos plėtra), iniciatyvą atiduodantys į aktyvių bendruomenių rankas. Taip pat remiamos tvarios miestų plėtros priemonės, kurioms įgyvendinti skiriama mažiausiai 5 proc. Europos regioninė

nės plėtros fondo lėšų nacionaliniu lygiu. 2014–2020 m. laikotarpiu didelės pastangos dedamos siekiant supaprastinti administravimo procesą, t.y. standartizuojamos procedūros, taikomas paprastesnis atsiskaitymas projektams iki 50 tūkst. eurų. Taip pat atliekami veiksmai, užtikrinantys geresnį planavimą ir mažesnį veiklų dubliavimą bei padedantys užtikrinti geresnį koordinavimą su kitomis ES priemonėmis. 2014–2020 m. laikotarpiu Lietuvoje keičiamas požiūris į ES fondų skirstymą – pereita nuo kalbų apie paramos įsisavinimą prie diskusijų apie kokybiškas investicijas“ (LR finansų ministerija, 2016.).

ES sąveika su pagrindinėmis daugiašalėmis visuotinio valdymo institucijomis išlieka problemiškas dėl principinių skirtumų. ES vadovaujasi viršnacionalizmu ir tarpvyriausybišku, kuriais paprastai remiasi tarptautinės institucijos, trūksta ES kitokio požiūrio į šią sąveiką. Lietuvoje netinkamas lėšų pasisavinimas, mums rodo, kad regionų valdysena dar nėra nusistovėjusi. Koncentracijos principas yra svarbus siekiant įsisavinti ES finansavimą ir tokiu būdu įgyvendinti regionų valdyseną. Institucijos įgyvendindamos ES finansavimo kuria atitinkamas regionines programas.

III. ES FINANSAVIMO POVEIKIS LIETUVOS REGIONUOSE

Šioje dalyje siekiama pristatyti ES finansavimo poveikio tyrimą Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenoje.

3.1. Tyrimo metodologijos taikymas

Tyrimo objektas - ES finansavimo poveikis Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenai.

Tyrimo tikslas - nustatyti ES teikiamo finansavimo poveikį Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenoje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti ES finansavimo įtaką Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybų priimtiems sprendimams, prioritetų pasirinkimui.
2. Nustatyti ES teikiamos paramos įtaką Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenai 2016-2019 m. laikotarpiu.

Tyrimo metodai: Tyrimas suskirstytas į du eigos etapus, kuriuose remiamasi kokybinių tyrimų aspektais.

Pirmajame tyrimo etape atlikta pagrindinių įstatymų, nuostatų bei Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos priimtų sprendimų ES paramos atžvilgiu analizė, taip pat lyginamosios analizės būdu, išsiaiškinti statistikos departamento pateikti rodikliai regionų atskirties palyginimui.

Antrasis tyrimo eigos etapas paremtas, regionų plėtros tarybos narių, interviu. Pagal R. Tidikį (2003), interviu laikomas vienas iš efektyvių kokybinio tyrimo metodų. Interviu kryptis ir turinys formuojami atsižvelgiant į tyrimo problemą. Tai patikimas papildomas metodo taikymas tyrimo duomenų tikslumui ir patikimumui užtikrinti (Tidikis, 2003, p. 465.). Pasirenkama kokybinio interviu forma, atsižvelgiant į tyrėjo ir tyrimo dalyvių kontakto pobūdį. Interviu atliekamas ryšio priemonėmis, siekiant užtikrinti komunikavimą tarp tyrėjo ir tyrimo dalyvių (Gaižauskaitė, 2016, p. 19.). Iš anksto suplanavus klausimyną bei papildomus klausimus, formuojamas pusiau standartizuotas interviu. Remiantis šiuo interviu metodo tipu, sudaromos galimybės atskleisti užslėptas detales, neišreikštas anksčiau mintis, plačiau gilintis į esamą padėtį, įvertinami ne tik respondentų atsakymai, bet ir jų būseną, reakcija į diskusiją. Interviu yra priimtinas būdas respondentams, nes jie turi galimybę apsvaistymams, prisimenant daugiau svarbių detalių, interpretuodami asmeninius pastebėjimus. Interviu metu respondentai nėra griežtai suvaržyti klausimyno, turi galimybę grįžti prie pasakaus klausimo su galimybe patikslinimui, papildymui. Interviu pagalba siekiama išgryninti respondentų nuomonę apie ES paramos teikiamo įtaką regionų valdysenai bei galimybes, kaip šią įtaką optimizuoti.

Tyrimo eiga: Teorinėje darbo dalyje nustatyta, kad valdysenos ir regiono sampratų yra įvairių (žr. 1.1 ir 1.2 skirsnius). Išgryninta, kad šios sampratos vieną kitą papildydamos, sukuria regionų valdysenos konceptą, kuris nusako politinių veikėjų elgseną regiono atžvilgiu, kuris remiasi Lietuvos Respublikos teisiniu reglamentavimu ir Europos Sąjungos sanglaudos principais (žr. 1 ir 2 lentelė 1.3 skirsnis).

Pirmame tyrimo etape buvo atlikta teisinių dokumentų analizė, Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybų priimtų sprendimų, susijusių su ES finansavimu, analizė. Siekiant išanalizuoti kodėl regionų plėtros tarybos dauguma sprendimų buvo priimti turint įtakos ES teikiamai paramai, išnagrinėti tam įtakos turėję Europos Sąjungos Parlamento ir tarybos priimti reglamentai. Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos nuostatai apibrėžia tarybos narių veiklą bei pavaldumo ryšį. LR regioninės plėtros įstatymas formuoja ir įgyvendina nacionalinę regioninę politiką ir pavaldumo ryšį, regioninės politikos įgyvendinimą bei finansavimą.

Analizuojant Tauragės ir Vilniaus regionų 2014-2020 m. plėtros planus nustatyta, kad tvirtinant projektus susijusius su ES finansavimu, teko koreguoti 2014-2020 m. plėtros programos „priemonės“, nes jos neatitiko ES reikalavimų. Nekoreguojant „priemonių“ – regionas liktų be finansavimo (žr. 5 lentelė ir 8 lentelė).

Antrame etape, išanalizavus priimtus sprendimus (žr. 3.2 skirsnis ir 3.3 skirsnis) ir nustčius sprendimų priėmimo priežastis dėl ES keliamų reikalavimų, generuojamas klausimynas (žr. 1 priedas), kuriame į klausimus atsako regionų tarybos plėtros nariai, nes priimti sprendimai dalinai parodė ES finansavimo poveikį regionų valdysenai, aktualu pažvelgti į praktinę pusę. Dažnas projektų sąrašų keitimas, nesuderinamumas, reikalavimų neatitikimas paskatino interviu seką su regiono plėtros tarybos nariais. Todėl siekiant išgryninti ES finansavimo poveikį regionų valdysenai tikimasi, kad interviu įvardys, ES finansavimo poveikio priežastis regionų valdysenai, galimus sprendimo būdus.

Pasirinkta apklausti Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos narius, kurie dalyvavo sprendimų priėmimuose 2016-2019 m. laikotarpiu. Į šį laikotarpį patenka dvi regionų plėtros tarybos kadencijos (žr. 2 priedas). Pagal LR vidaus reikalų ministro 2015m. gegužės 20 d. įsakymą, Nr. 1V-412 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“ Tauragės regione buvo patvirtinti 9 regiono plėtros tarybos nariai, Vilniaus regione patvirtinta 20 narių. 2019 metais vyko nauji plėtros tarybos rinkimai, buvo perrinkti regionų plėtros tarybos nariai, kuriuos LR vidaus reikalų ministras patvirtino 2019 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 1V-688. Tauragėje patvirtinama 14 tarybos narių, kurių sudėtyje padaugėja tiesiogiai savivaldybei nepavaldžių atstovų, įtraukta daugiau verslo atstovų. Vilniaus regiono plėtros tarybos narių skaičius išauga iki 29. Dauguma plėtros tarybos narių išlieka tie patys taip pat įtraukiama daugiau verslo atstovų. Siekis buvo atsirinkti tuos respondentus, kurie atstovauja regionui antrą kadenciją, nes tikimasi išsamesnės informacijos, laikotarpių palyginimo. Įt-

raukti ir naujai kadenciją einantys respondentai, kadangi tikimasi situacijos išgryninimo „naujo nario akimis“. Įtraukus į interviu Tauragės ir Vilniaus plėtros tarybos pirmininkus, tikimasi nustatyti posėdžio metu aptarinėjamų problemų reikšmingumą, kadangi jie turi galimybę prisidėti prie darbotvarkės formavimo. Interviu metu tikimasi respondentų asmeninės nuomonės dėl ES finansavimo poveikio regionų valdysenai. Respondentų kontaktai ir interviu koduotė pateikiama 4 lentelėje.

4 lentelė. Interviu respondentų duomenys

Respondentai (Regionų plėtros tarybos nariai)	Interviu koduotė
Jonas Gudauskas, tuometinis Tauragės plėtros tarybos pirmininkas, Šilalės rajono savivaldybės meras. Tel.nr.: +370 686 81592 El.p.: gudauskas.j@gmail.com	T1
Skirmantas Mockevičius, tuometinis Tauragės plėtros tarybos narys, Jurbarko rajono savivaldybės meras. Tel.nr.: +370 638 18084 El.p.: skirmantas.mockevicius@jurbarkas.lt	T2
Virginijus Komskis, tuometinis Tauragės plėtros tarybos narys, Pagėgių savivaldybės meras. Tel.nr.: +370 652 85005 El.p.: v.komskis@pagegiai.lt	T3
Ligita Kazlauskienė, tuometinė Tauragės regiono plėtros tarybos narė, Pagėgių savivaldybės tarybos narė. Tel.nr.: +370 65635223 El.p.: l.kazlauskiene@pagegiai.lt	T4
Kęstutis Trapikas, tuometinis plėtros tarybos narys ir Švenčionių rajono savivaldybės vicemeras. Tel.nr.: +370 699 05042 El.p.: kestutis.trapikas@gmail.com	V1
Kęstutis Vaitukaitis tuometinis plėtros tarybos pirmininkas, Elektrėnų savivaldybės meras. Tel.nr.: +370 685 09709 El.p.: meras@elektrenai.lt	V2
Marija Puč, tuometinė Trakų rajono savivaldybės mero pavaduotoja. Tel.nr.: +370 698 40035 El.p.: marija.puc@trakai.lt	V3

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Interviu buvo atlikti 2020 metų balandžio 20, 21, 23, 27 dienomis. Interviu atlikimo laikas: 15 min. 10 sek., 10 min. 12 sek., 16 min. 08 sek., 15 min. 16 sek., 13 min. 21 sek., 16 min. 18 sek., 14 min. 38 sek. 3 priede pateikta interviu transkripcija.

Interviu buvo atliktas telefonu, paskambinus ir iš karto pateikus klausimus arba sutarus su respondentu dėl laisvo laiko pokalbiui. Siekiant, kad pokalbio metu nebūtų juntama įtampa, pasirinktas pusiau struktūrinis interviu, kurio metu pateikiami klausimai nesilaikant griežto eiliškumo, užduodami papildomi klausimai, kurie leidžia respondentams laisvai jaustis pokalbio metu. Interviu metu, respondentai turėjo galimybę išsakyti savo asmeninę patirtį pateikiant realias situacijas. Pokalbiai buvo fiksuojami įrašymo priemone – diktofonu. Analizuojant pokalbio duomenis, respondentams buvo suteikti trumpiniai: Tauragės regiono plėtros tarybos nariai – „T1“, „T2“, „T3“, „T4“, Vilniaus regiono plėtros tarybos nariai – „V1“, „V2“, „V3“ (žr.4 lentelė).

3.2. Tauragės regiono plėtros tarybos sprendimų analizė

Tauragės regiono plėtros plano 2014-2020 rengėjas - Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (Tauragės skyrius). Tauragės plėtros Tarybą sudaro asmenys, patvirtinti LR vidaus reikalų ministro 2015 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 1V-412. Tarybos socialiniai ir ekonominiai partneriai yra Tauragės teritorinė darbo birža, Tauragės apskrities verslininkų asociacija, Lietuvos regioninių tyrimų institutas. Tauragės Tarybos darbo grupė patvirtinta Tauragės regiono plėtros tarybos 2015 m. rugpjūčio 24 d. sprendimu Nr. 51/9S-23. Plėtros planas buvo parengtas laikantis tęstinumo principo, laikantis ES sanglaudos politikos reglamentuose nustatytų išankstinių sąlygų ir atsižvelgiant į pasiektus rezultatus įgyvendinant Tauragės regiono plėtros planą 2006-2013 m., sveiką, patogią gyvenamąją aplinką, užtikrinantis efektyvų gamtinių išteklių panaudojimą, stabilų ekonomikos augimą, mainus tarp kitų šalies regionų. Buvo apibrėžti trys prioritetai iš ES siūlomų 11:

1. Subalansuotas, darnia plėtra pagrįstas ekonominis augimas.
2. Darni, sveika, besimokanti visuomenė.
3. Žmogui patogi gyventi ir saugi aplinka.

Visi trys prioritetai buvo išplėtoti, iškelti tikslai bei uždaviniai jiems pasiekti. Pirmajam prioritetui iškelti du tikslai: mažinti išsivystymo skirtumus tarp savivaldybių regiono viduje, skatinti ūkinę įvairovę tiek mieste, tiek kaime, didinti ekonominį augimą bei pagerinti sąlygas investicijoms, skatinti verslo augimą, spartinti ekonomikos augimą. Antrasis prioritetas remiasi taip pat dviem tikslais: gerinti viešųjų sveikatos apsaugos, švietimo ir socialinių paslaugų teikimo kokybę, didinti jų prieinamumą regiono gyventojams bei tobulinti viešąjį valdymą savivaldybėse, didinant atitikimą visuomenės poreikiams. Trečiajam prioritetui keliami kiti du tikslai: kurti patrauklią aplinką, diegiant komunalines sistemas, užtikrinti paslaugų kokybės ir prieinamumo santykį bei saugoti ir tausojančiai naudoti regiono kraštovaizdį, užtikrinti tinkamą jo planavimą, naudojimą ir tvarkymą (Tauragės regiono plėtros planas 2014-2020 m. (2015)).

Tauragės regione 2016-2019 metais priimti sprendimai buvo susiję su priemonių aprašų keitimais, jų apžvalga pateikiama 5 lentelėje.

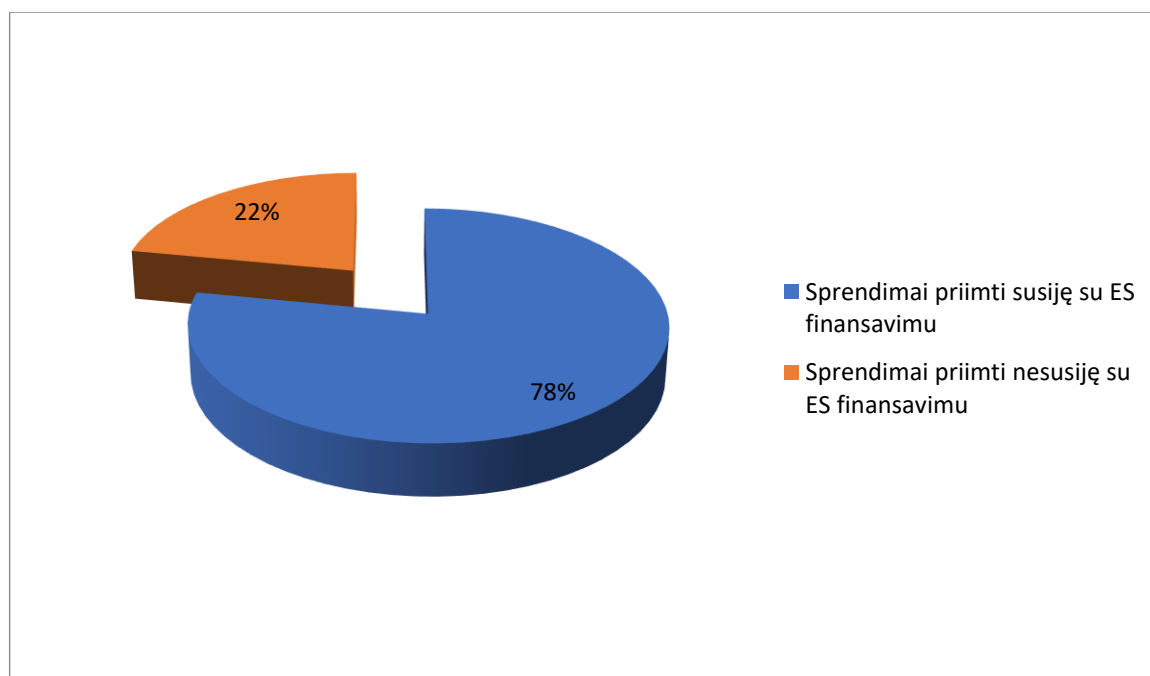
5 lentelė. Priemonių sąrašas turėjęs įtakos sprendimams Tauragės regione

Veiksmų programos įgyvendinimo plano priemonės Tauragės regione
05.4.1-CPVA-R-302 „Aktualizuoti savivaldybių kultūros paveldo objektus, savivaldybės jungiančių turizmo trasų ir turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros plėtra“.
05.3.2 „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra, įmonių valdymo tobulinimas, paviršinių nuotekų sistemų tvarkymas“.
08.1.2-CPVA-R-408 „Socialinio būsto fondo plėtra“.
08.2.1 „Kaimų (1-6 tūkst. gyventojų) gyvenamųjų vietovių atnaujinimas, Pagėgių miesto kompleksinė plėtra“.
07.1.1 „Pereinamojo laikotarpio tikslinių teritorijų vystymas I, II“.
07.1.1-CPVA-R-305 „Modernizuoti savivaldybių kultūros infrastruktūrą“.

Veiksmų programos įgyvendinimo plano priemonės Tauragės regione
09.1.3 „Mokyklų tinklo efektyvumo didinimas, Neformaliojo švietimo infrastruktūros tobulinimas, Ikimokyklinio ir priešmokyklinio prieinamumo didinimas“.
05.5.1-APVA-R-019 „Kraštovaizdžio apsauga“.
05.2.1-APVA-R-008 „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“.
08.1.2 „Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra, Pirminės asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros veiklos efektyvumo didinimas“.
06.2.1-TID-R-511 „Vietinių kelių techninių parametų ir eismo saugos gerinimas“.
04.5.1-TID-R-514 „Darnaus judumo priemonių diegimas, kūrimas, pėsčiųjų ir dviračio takų rekonstrukcija, vietinio viešojo transporto priemonių atnaujinimas“.
10.1.3-ESFA-R-921 „Paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimas savivaldybėse“.
7.2 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis regionų plėtros sprendimais

2016 metais Tauragės regiono plėtros taryba priėmė 40 sprendimų, iš kurių 34 sprendimai buvo tiesiogiai susiję su ES finansavimu, kiti nesusiję su ES finansavimu. Priimtuose sprendimuose dominuoja projektų sąrašai pagal ES 2014-2020 m. patvirtintos investicijų programos priemones. Remiantis 2014-2020 m. programa, per 2017 metus Tauragės regione regiono plėtros taryba priėmė 54 sprendimus iš kurių tiesiogiai susiję su ES finansavimu – 49. 2018-2019 m. priimta 113 sprendimų iš jų 78 tiesiogiai susiję su ES finansavimu 2014-2020 m. programai įgyvendinti. Regionų plėtros programai įgyvendinti, 2016-2019 m. laikotarpiu buvo priimta 78 proc. sprendimų susijusių su ES finansavimu (žr. 5 pav.).

5 pav. 2016-2019 Priimtų sprendimų procentinė išraiška Tauragės regione

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis 2016-2019 Tauragės regiono plėtros tarybos priimtais sprendimais

Sprendimai priimti dėl finansavimo aprašo pakeitimo, regioninės plėtros plano pakeitimai, priemonių aprašo keitimai. Sprendimai, kurie buvo priimti nesusiję su ES finansavimu, iš dalies

buvo paveikti ES valdymo aparato, nes tuose sprendimuose dauguma patvirtintos vertinimo komisijų sudėtyje, atstovai į ES, kurie prižiūrės besivystančius projektus 2014-2020 m. programos.

Tauragės regione per 2016-2019 metus buvo baigta įgyvendinti 86 projektai (žr. 6 lentelė). Analizuojamu laikotarpiu nustatyta, kad tik 26 procentai buvo įgyvendinta, 52 procentai įgyvendinami projektai. Tai pakankamai mažas procentas lyginant su sprendimų priėmimo kiekiu susijusiu su ES finansavimo skyrimu.

6 lentelė. Pateiktų paraiškų ir baigtų įgyvendinti projektų santykis

2016-2019 m.	pateiktos paraiškos	baigti įgyvendinti projektai	Įgyvendinami projektai	Nesudarytos sutartys	nutrauktas finansavimas
Tauragės savivaldybė	144	30	85	29	0
Jurbarko savivaldybė	83	20	42	21	0
Šilalės savivaldybė	63	21	28	12	2
Pagėgių savivaldybė	43	15	21	7	0
Viso:	333	86	176	69	2
Viso (proc.)	100	26	52	21	1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis regionų plėtros sprendimais

Gilinant į šią proporciją, analizuojamos priežastys, kurios turėjo įtakos regiono plėtros tarybos, priimtiems sprendimams pateikiamos 7 lentelėje.

7 lentelė. Įtaka Tauragės regiono plėtros tarybos priimtiems sprendimams

Tauragės plėtros tarybos priimti sprendimai 2016-2019 m.	Sprendimui įtaka padarė
Tauragės regioninio plėtros plano 2014-2020m. patvirtinimo pakeitimai	2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa
Regiono projektų sąrašas, siūlomas bendrai finansuoti iš ES struktūrinių fondų lėšų	2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos prioritetai
Regiono projektų sąrašas, siūlomas bendrai finansuoti iš ES struktūrinių fondų lėšų, pakeitimas	ES finansavimo sąlygos
Finansavimo sąlygų aprašo keitimas	ES finansavimo sąlygos
Dėl regioninės svarbos projekto	2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Tauragės regiono plėtros tarybos priimtais sprendimais

7 lentelės duomenys parodo tiesioginį ryšį tarp ES finansavimo ir priimtų sprendimų. Dėl dažnai keičiamų ES finansavimo sąlygų tenka keisti jau patvirtintus sprendimus. Plėtros plano keitimas parodo, kad regiono plėtros taryba negali pati priimti sprendimų tenka atsižvelgti į ES finansavimą ir ES reikalavimus nors toks plėtros planas turėtų atspindėti individualius regiono poreikius.

3.3. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimų analizė

„Vilniaus regiono 2014-2020 m. plėtros plano „Įvadas“, „Regiono socialinės ir ekonominės būklės analizės pagrindiniai duomenys“, „Strategija“ buvo patvirtinta Vilniaus regiono plėtros tarybos 2015 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. 51/1S-5 „Dėl Vilniaus regiono plėtros plano 2014-2020 m. dalių tvirtinimo“. Dalis „Priemonių planas“ patvirtintas Vilniaus regiono plėtros tarybos 2015 m. spalio 16 d. sprendimu Nr. 51/1S-22 „Dėl Vilniaus regiono plėtros plano dalies „Priemonių planas“ tvirtinimo“. Aktuali redakcija patvirtinta Vilniaus regiono plėtros tarybos 2020 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr. 51/1S-47. Vilniaus regiono plėtros tarybos sprendimų priimta kur kas daugiau ne Tauragės regione. Visi sprendimai priimti susiję su ES finansuojamomis priemonėmis“ (Vidaus reikalų ministerija, 2017.). Priemonės pateiktos 8 lentelėje.

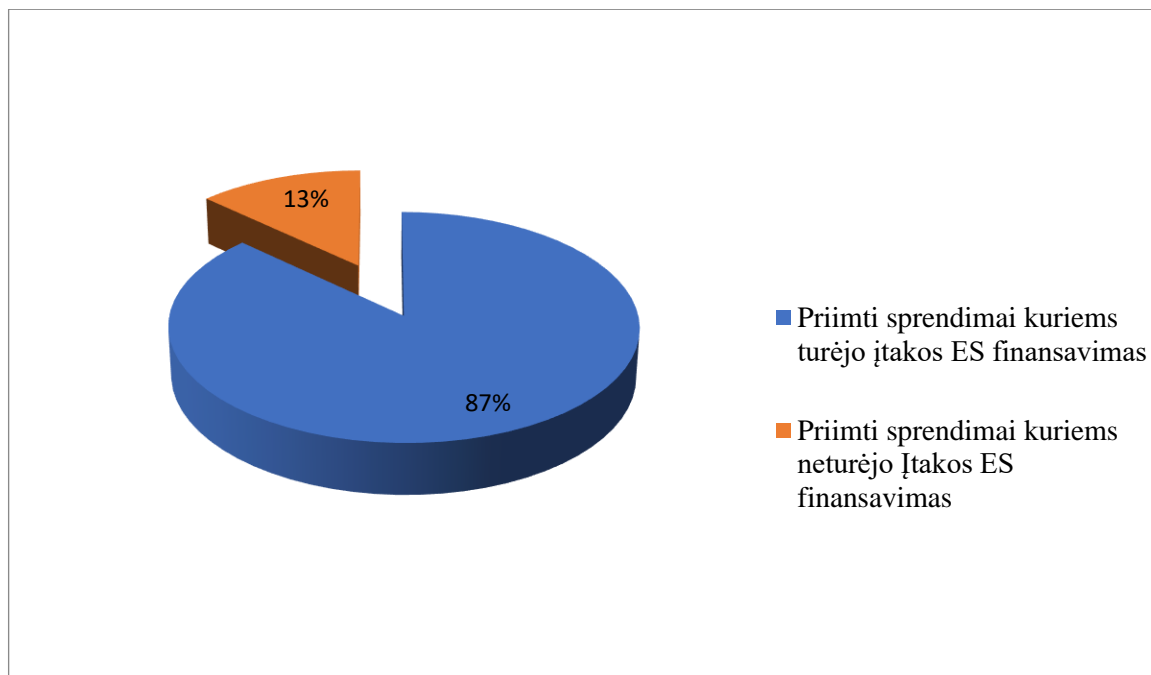
8 lentelė. Priemonių sąrašas turėjęs įtakos sprendimams Vilniaus regione

Veiksmų programos įgyvendinimo plano priemonės Vilniaus regione
05.4.1 „kultūros paveldo išsaugojimas“, aktualizavimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.5.1-APVA-R-019 „Kraštovaizdžio apsauga“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.6.1-APVA-V-021-01-0005 „aplinkos ir oro kokybės gerinimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
06.2.1-TID-R-511 „Vietinių kelių vystymas, miestų aplinkkelių tiesimas, vieno lygio eismo sankirtų eliminavimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
07.1.1 „Didžiųjų miestų kompleksinė plėtra, savivaldybių kultūros modernizavimas, pereinamojo laikotarpio teritorijų vystymas“, finansavimo sąlygų aprašas.
08.1.1 „Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“, „socialinio būsto plėtra“, „kaimo gyvenamųjų vietovių atnaujinimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
08.4.2 „Sveikos gyvensenos skatinimas“, „priemonių, gerinančių ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą tuberkulioze sergantiems pacientams, įgyvendinimas.“, finansavimo sąlygų aprašas
09.1.3 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumo didinimas“, „mokyklų tinklų didinimas“, „neformaliojo švietimo infrastruktūros gerinimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
10.1.3-ESFA-R-920 „paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimas savivaldybėse“, finansavimo sąlygų aprašas.
M07-7.2-R „viešos infrastruktūros gerinimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.1.1.-APVA-R-007 „Paviršinių nuotekų sistemų tvarkymas“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.2.1-APVA-R-008 „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.4.1-LVPA-R-821 „Savivaldybės jungiančių turizmo trasų ir turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros plėtra“, finansavimo sąlygų aprašas.
05.3.2-APVA-R-014 „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra, įmonių valdymo tobulinimas“, finansavimo sąlygų aprašas.
04.5.1 „Darnaus judumo vystymas“ („pėsčiųjų takų rekonstrukcija“, „viešojo transporto atnaujinimas“, „miestų transporto infrastruktūros vystymas“, „darnaus judumo sistemų diegimas“, „elektromobilių vystymas“, finansavimo sąlygų aprašas.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Vilniaus regiono plėtros tarybos priimtais sprendimais 2016-2019 m.

2016 m. Vilniaus regiono plėtros taryba priėmė 60 sprendimų iš kurių 52 buvo tiesiogiai paveikti ES finansavimo dėl 2014-2020 m. programos įgyvendinimo. 2017 m. buvo priimti 107 sprendimai iš jų 100 tiesiogiai susiję su ES finansavimu. 2018-2019 m. buvo priimti 174 sprendimai, 145 iš jų buvo tiesiogiai susiję su ES finansavimu (žr. 6 pav.). Šiame regione, kiti sprendimai

buvo priimti dėl delegacijų patvirtinimo į ES, komisijos atstovų sudarymo, todėl galima manyti, kad ES šiems sritims darė netiesioginį poveikį.

6 pav. 2016-2019 priimtų sprendimų procentinė išraiška Vilniaus regione
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis 2016-2019 Vilniaus regiono plėtros tarybos priimtais sprendimais

Vilniaus regiono plėtros tarybos darbotvarkę sudaro klausimų analizavimas dėl ES finansavimo priimamų sprendimų laikantis ES finansavimo reikalavimų. Priimtų sprendimų dėka buvo baigta įgyvendinti per 2016-2019 m. 3316 projektų. Duomenys analizuojami 9 lentelėje.

9 lentelė. Pateiktų paraiškų ir baigtų įgyvendinti projektų santykis Vilniaus regione.

2016-2019 m.	pateiktos paraiškos	baigti įgyvendinti projektai	Įgyvendinami projektai	Nesudarytos sutartys	nutrauktas finansavimas
Vilniaus miesto	10965	2939	3602	4314	110
Vilniaus rajono	611	181	202	223	5
Elektrėnų savivaldybė	138	27	69	42	0
Šalčininkų savivaldybė	114	53	38	19	4
Širvintų savivaldybė	62	25	22	14	1
Švenčionių savivaldybė	64	22	27	13	2
Trakų savivaldybė	128	40	55	32	1
Ukmergės savivaldybė	140	29	72	36	3
Viso:	12222	3316	4087	4693	126
Viso procentais	100	27	33	38	1

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

9 lentelėje nustatyta, kad Vilniaus regione vyrauja sprendimų priėmimas dėl ES finansavimo. Iš visų priimtų sprendimų, analizuojamu laikotarpiu, pavyko įgyvendinti 27 procentus projektų Vilniaus regione. Sprendimų priėmimui įtaka, detalizuojama 10 lentelėje.

10 lentelė. Įtaka Vilniaus plėtros tarybos priimtiems sprendimams

Vilniaus plėtros tarybos priimti sprendimai 2016-2019 m.	Sprendimui įtaka padarė
Vilniaus regioninio plėtros plano 2014-2020m. patvirtinimo „priemonių planas“ pakeitimai	2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa
Regiono projektų sąrašas, siūlomas bendrai finansuoti iš ES struktūrinių fondų lėšų	2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos prioritetai
Regiono projektų sąrašas, siūlomas bendrai finansuoti iš ES struktūrinių fondų lėšų, pakeitimas	ES finansavimo sąlygos
„Dėl regioninės svarbos projektų“	2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Vilniaus regiono plėtros tarybos priimtais sprendimais

Tauragės ir Vilniaus regionuose priimti sprendimai per 2016-2019 m. parodo, kokią stiprią įtaką turi ES finansavimas valdysenai regionuose. Beveik visi sprendimai susiję su 2014-2020 m. programos įgyvendinimu, projektais, finansuojamais iš ES lėšų. Norint įgyvendinti projektus, Tauragės ir Vilniaus taryboms, teko koreguoti ne kartą priemonių planą, numatytą 2014-2020 m. plėtros programose. Nustatyta, kad Tauragės ir Vilniaus regionai pasiekė beveik vienodą projektų įgyvendinimo procentinę dalį, nors jų ekonominiai rodikliai visiškai skirtingi. Ekonomiškai stipriausias regionas liko pranašesnis dar nebaigtų įgyvendinti projektų procentine dalimi. Tai parodo, kad ekonomiškai stipriausias regionas sugeba geriau kontroliuoti ir vystyti regionų valdyseną ES finansavimo kontekste. Nors, LR regioninės plėtros įstatymas (2000) aiškiai išdėsto, kas yra probleminė teritorija, išdėstyti kriterijai, kuriais vadovaujantis rengiami regionų plėtros planai - ES sąjungos finansavimo įtaka jį keičia. Regionų plėtros tarybos nuostatai apibrėžia, kad regione būtų vykdomas LR nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimas, ES struktūrinių lėšų panaudojimo skatinimas, koordinavimas todėl galime teigti, kad ES panaudodama finansavimo galimybes, laiko regionų plėtros tarybą kaip įrankį savo veiksmų elgsenai įgyvendinti.

3.4. Tyrimo rezultatai

Šiame skyriuje, remiantis nurodyta metodologija, pateikiami ES finansavimo poveikio Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenoje tyrimo rezultatai.

Identifikavę teisinį reglamentavimą, kuris turi įtakos regionų valdysenai, nustatėme, kad pagrindinis niuansas yra Europos Sąjungos keliami reikalavimai finansavimo priemonėms. Regionų plėtros tarybos atsižvelgdamos į numatytas priemones, privalo priimti atitinkamus sprendimus, siekdamas pasinaudoti Europos Sąjungos finansavimu. Sprendimų priėmimo analizės metu trūksta akcento, kad ES finansavimas visapusiškai yra pagrindinė Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenos formuotoja.

Analizuojant interviu, išryškėja detalės, kurios patvirtina ES įtaką regionų valdysenai. Atviri ir nuoširdūs atsakymai parodė praktinę priimtų sprendimų pusę. Pirmuoju klausimu „Kas nulemia regionų plėtros tarybos darbotvarkės turinį?“ siekiama išgryninti ES poveikio įtaką darbotvarkei, plėtros tarybos narių asmenine patirtimi bei įžvalgomis (žr. 11 lentelė).

11 lentelė. Pirmojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„VRM sekretoriatas.“
T2	„Merų susitarimas, departamentas, kiti darbuotojai“.
T3	„Kokioms sritims skirtas finansavimas“.
T4	„Kam ir kiek skirt ES lėšų“.
V1	„Plėtros tarybos pirmininkas“.
V2	„Socialinė aplinka“.
V3	„Merai, sekretoriatas“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Respondentų nuomonė šiuo klausimu išsiskyrė, bendro konsensuso neprieita. Galime tik interpretuoti, kad respondentams prioritetu yra vietos valdžia. Nustatyta, kad regionų plėtros tarybos posėdžio darbotvarkės klausimus sudėlioja tarybos pirmininkas, remdamasis sekretoriato teikimu, kuriam gaires nustatomos ministerijų atsižvelgiant į ES reikalavimus. Vis dėlto pripažinta, kad regionų plėtros tarybos darbotvarkės turinys yra sudėliotas nuo pat pradžios ES įtakos, sekančių institucijų darbas lieka patvirtinti, o regionų plėtros tarybų užduotis įgyvendinti.

Antruoju klausimu „Ar regionų plėtros programa 2014-2020 m. atitinka jūsų regiono lūkesčius?“ norima išsiaiškinti, ar Tauragės ir Vilniaus regionų interesai sutampa su Europos Sąjungos numatytais finansavimo priemonėmis, kokie regionų plėtros tarybos veiksmai (žr. 12 lentelė).

12 lentelė. Antrojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Neatitinka tikrovės“.
T2	„Visiškai neatitinka“.
T3	„Iš dalies“.
T4	„Tenkina, geriau negu nieko“.
V1	„Žinoma“.
V2	„Lūkesčiai visuomet didesni už galimybes“.
V3	„Iš dalies“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Šiuo atveju respondentai linkę manyti, kad regiono plėtros programa 2014-2020 neatitinka arba iš dalies atspindi regiono būseną, nes ji sudaryta atsižvelgiant į ES keliamus prioritetus. Šioje situacijoje regionų plėtros tarybos negali nuspręsti kitaip, regiono plėtros programa buvo suformuota maksimaliai atsižvelgiant į ES siūlomus prioritetus bei finansavimo priemones.

Lentelėje nr. 13 analizuotas trečiasis interviu klausimas „Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?“ siekiama nustatyti, ar regionuose svarstomas sprendimų priėmimas dėl ES finansavimo, laikomas prioritetiniu ir siekiama nustatyti priežastis.

13 lentelė. Trečiojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Aktualiausi“.
T2	„Svarbiausi“.
T3	„Svarbiausi“.
T4	„Svarbiausi“.
V1	„ Vienareikšmiškai, svarbiausi“.
V2	„ 2016-2019 blogai pasiruošta, sprendimų priėmimo, atžvilgiu“.
V3	„Pagrindė“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Šiam klausimui visi respondentai liko neabejingi ir pagrindė, kad 2016-2019 m. laikotarpiu priimti regionų plėtros tarybos sprendimai yra svarbiausi. Remiantis tarybos nuostatais yra pavesta regionų plėtros taryboms koordinuoti klausimus susijusius su ES finansavimu. Galime teigti, kad Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos yra laikomos ES finansavimo įrankiu.

Ketvirtuoju klausimu „Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui, susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis, per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų, susijusių su ES finansavimu?“ siekta išsiaiškinti, kokią įtaką terminų nustatymas turi plėtros tarybos elgsenai sprendimų priėmimo atžvilgiu (žr. 14 lentelė).

14 lentelė. Ketvirtojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Diskusijos prieš ir po posėdžio, ruošiamasi iš anksto prieš posėdį“.
T2	„Reikia per atitinkamą laikotarpį pasinaudoti finansavimu, nes galima finansavimo netekti, kiti terminai nenumatomi“.
T3	„Nepasiekus numatyto normatyvo, lėšos turi būti gražinamos“.
T4	„Yra terminai. Kai kurie terminai yra labai trumpi, pagreitina situaciją – rašytinė procedūra“.
V1	„Vilnius kaip pagrindinis centras siekia skubiau priimti sprendimus savo naudai, kažkiek atsižvelgdamas į provincijas“.
V2	„Plano nėra“.
V3	„Numatyti tam tikri terminai“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Respondentų nuomonė šiuo klausimu prieštaringa. Dalis respondentų tikina, kad terminų nėra numatyta, kita dalis teigia, kad pagrindinis laikotarpis yra numatomas finansavimo panaudojimui ir tam tikras projektų skaičiaus tvirtinimas per mėnesį, nors dauguma tiesiogiai vengė atsakyti į klausimą dėl tam tikro sprendimų priėmimo normatyvo. Pagreitinti sprendimų priėmimus numatoma remiantis rašytine procedūra.

Penktuoju klausimu „Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytomis taisyklėmis?“ norima išsiaiškinti ar ES turi įtakos regionų plėtros tarybos sprendimų priėmimo skaičiui, ar diskusijos turi reikšmės galutiniam sprendimų priėmimui, ar galime įžvelgti skaidrumo principo apraiškų nesilaikymo. (žr. 15 lentelė).

15 lentelė. Penktojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
-------	------------------

T1	„Diskutuojama, atsižvelgiama į teritoriją ir gyventojų skaičių“.
T2	„Meru susitarimu, atsižvelgiant į gyventojų skaičių“
T3	„Specialistai, darbo grupė tikrina atitikimus, po to vyksta diskusija, kurios metu priimamas sprendimas“.
T4	„Galutiniam sprendimui įtakos neturime, viskas nuspręsta, tai formalumas“.
V1	„ Dalis nuspręsta iš anksto, diskutuojama tik kur neatitikimas su aprašais“.
V2	„ Aršios diskusijos“.
V3	„Diskutuojama, tvirtinama rašytine procedūra“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Nustatyta, kad merai, diskutuodami tarpusavyje, nusprendžia, kuriai savivaldybei bus skiriamas finansavimas todėl likusių tarybos narių pritarimas nėra reikšmingas, balsavimas tampa tik formalumu. Stengiamasi pagreitinti sprendimų priėmimą rašytine procedūra.

Šeštuoju klausimu „Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?“ siekiama nustatyti ES finansavimo reikšmingumą regionų valdysenoje (žr. 16 lentelė).

16 lentelė. Šeštojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Tam tikri teminiai klausimai, pagal kompetenciją“.
T2	„Bendri regioniniai klausimai dėl atliekų tvarkymo“.
T3	„Nėra kitų finansavimo šaltinių“.
T4	„Taryba funkcionuoja dėl ES skiriamų lėšų“.
V1	„ Kiti klausimai neaktualūs“.
V2	„ Regionus sieja ES finansavimas“.
V3	„Pagrindė tik dėl ES lėšų“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Remdamiesi respondentų nuomone, galime vieningai priėti išvados, kad ES svarstomi klausimai yra patys reikšmingiausi. ES finansavimas tampa prioritetu, kuris panaikina bet kokias galimybes bendrų regioninių klausimų analizavimui.

Septintuoju klausimu „Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?“ norima nustatyti, kas sprendžia lėšų paskirstymą (žr. 17 lentelė).

17 lentelė. Septintojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Derybų metu, merai, atsižvelgiama į gyventojų pasitenkinimo skaičių, nes to reikalauja ES“.
T2	„Derybų metu, merai“.
T3	„Derybų metu, merai“.
T4	„Pagal gyventojų skaičių, esant mažoms savivaldybėms, būna atvejų kai kitos savivaldybės skolina savo paramą“.
V1	„ 2016-2019 metai, laikantis prioritetingos tvarkos, greitai pasinaudoti finansavimu“.
V2	„Laikantis ES numatytos prioritetingos tvarkos“.
V3	„Tarpusavio susitarimas, pagal aktualumą“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Lėšų paskirstymą savivaldybėse nulemia merai, kurie skirsto lėšas atsižvelgdami į gyventojų skaičių, laikydamiesi ES reikalavimų. Kadangi ES finansavimas yra suteikiamas atsižvelgiant į numatytą gyventojų pasitenkinimo lygį, mažesnės apskritys neturi galimybės pasinaudoti finansavimu ir vietos merai perleidžia finansavimą didesnei apskričiai. Taip kenčia mažos savivaldybės, kurios neturi pakan-

kamai gyventojų ir negali pasinaudoti finansavimu nors joms ES lėšos reikalingesnės negu visoms kitoms apskritims.

Aštuntoju klausimu „Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?“ norima įvertinti, kaip tenka plėtros tarybai įgyvendinti sprendimus (žr. 18 lentelė).

18 lentelė. Aštuntojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Sąlygų neatitikimas pagal ES reikalavimus“.
T2	„Neatitikimas reikalavimų, nepasiekus tam tikro gyventojų skaičius patenkinimo, tenka perleisti finansavimą kitai savivaldybei, nors jai mažiausiai aktuali skiriama priemonė“.
T3	„Kaip susitarti dėl lėšų pasiskirstymo“.
T4	„Suvaržymai dėl numatytų lėšų skyrimo tam tikros sritims, ribotas laikas panaudoti ES finansavimą“.
V1	„Nelogiški reikalavimai, derinimasis prie ES“.
V2	„Aprašai prasilenkiantys su regiono problemomis, ES finansavimo reikalavimų įgyvendinimas priimant sprendimus“.
V3	„Rodiklių nepasiekiamumas“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Apklaustųjų nuomonė, sutapo, jie tvirtino, kad ES reikalavimai prasilenkia su esama padėtimi regionuose. Regionų plėtros tarybos nariams tenka laviruoti siekiant priimti teisingiausią sprendimą, perleisti finansavimą kitai savivaldybei, kad išpildytų rodiklių pasiekiamumą, keisti jau priimtus sprendimus, patvirtintus projektų sąrašus. Sunkiausia įgyvendinti reikalavimus susijusius su laiko ribojimais. Nespėjus patvirtinti projektų per tam tikrą laiką prašoma terminus pratęsti, kad būtų galima įgyvendinti ES reikalavimus.

Devintuoju klausimu „Ar vyrauja bendra regiono teritorija, siekiant ją vystyti, pasitelkiant ES finansavimą ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas?“ norima išgryninti, ar vadovaujamosi bendrystės ryšiu regione. (žr. 19 lentelė)

19 lentelė. Devintojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Išsiskiria regiono savivaldybės, kurios stengiasi patenkinti kiekviena savo, poreikius“.
T2	„Savivaldybių susiskirstymas“.
T3	„Atskirų savivaldybių poreikių patenkinimas, pasinaudojant ES finansavimą“.
T4	„Teoriškai, taip“.
V1	„Priklauso nuo finansavimo skyrimo, tačiau bendrų tarpregioninių projektų beveik nėra“.
V2	„2016-2019 m. laikotarpį negalima laikyti bendra teritorija, lėšos buvo skiriamos atskiroms savivaldybėms“.
V3	„Vilniaus regionas bendra teritorija, ES lėšomis siekia gerinti viso regiono lygį“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis interviu atsakymais

Geografiškai, Tauragės ir Vilniaus regionai yra laikomi bendrais teritorijos vienetais. Respondentai patvirtino, kad priimti sprendimai 2016-2019 m. laikotarpiu dėl ES finansavimo įrodė, kad yra atskiras savivaldybių interesas panaudoti lėšas. Kitų apklaustųjų nuomone, nors ir sutinka, kad vyrauja atskiras savivaldybių susiskaldymas dėl ES finansavimo pabrėžia, kad toks lėšų suinteresuotumas gerina viso regiono rodiklius bendram ES kontekste. Prieita išvados, kad bendra teritori-

ja laikoma teoriškai, o praktiškai yra atskiros savivaldybių teritorijos, kurios kovoja dėl lėšų skyrimo savai valdomai teritorijai.

Dešimtuoju klausimu „Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?“ norima įvertinti ES finansavimo svarbą, regionų valdysenai, tolimesnei raidai. (žr. 20 lentelė).

20 lentelė. Dešimtojo klausimo analizė

Kodas	Atsakymų reikšmė
T1	„Iš dalies taip, lieka nedaug klausimų, tokiu kaip komunalinių atliekų tvarkymas“.
T2	„Ne, išlieka bendri klausimai dėl atliekų tvarkymo sistemos“.
T3	„Visiškai taip, nėra lėšų nėra ir tarybos“.
T4	„Taip, nes viskas remiasi į ES finansavimą. Žvelgiant į ateities perspektyvas, finansavimas nulems regionų plėtros tarybos centralizavimą, kol galų gale neliks finansavimo kartu su taryba“.
V1	„Regioną vienija tik ES finansavimas“.
V2	„Ne, nes Vilnius didelis regionas, kuo didesnis regionas, tuo daugiau problemų kyla, kurias reikia spręsti“.
V3	„Reikėtų galvoti apie kitus finansavimo šaltinius, kad taryba funkcionuotų regiono labui“.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis interviu atsakymais

Regionų plėtros tarybos darbotvarkė sudaroma dėl ES finansavimo paskirstymo, panaudojimo, įgyvendinimo. Sprendimai paklūsta ES finansavimo kontrolei. Regionų valdysena yra palaikoma ES finansavimo suteikiamomis galimybėmis. Dauguma apklaustųjų, laikosi nuomonės, kad nutrūkus ES finansavimui neliktų regionų plėtros tarybos, nes jos funkcijos palaikomos skiriamo ES skiriamo finansavimo.

Siekiant įvertinti Europos Sąjungos finansavimo poveikį regionų plėtros tarybos darbotvarkei, nustatyta, kad regionų plėtros nariai į tai pažvelgė siaurąja prasme ir svarbiausiu laiko sekretoriato ir plėtros tarybos pirmininko indėlių. Siekiant patvirtinti arba paneigti regionų plėtros programos 2014-2020 m. atitikimą su regionų esama padėtimi nustatyta, kad programa atitinka tik dalį realios regiono padėties. Regiono plėtros tarybai tenka tvirtinti programą pagal siūlomus ES reikalavimus, kad būtų sudaryta galimybė pasinaudoti ES teikiamu finansavimu. Svarstant regionų plėtros tarybos priimtus sprendimus, nustatyta, kad sprendimai susiję su ES finansavimo skyrimu, laikomi prioritetais. ES skiriamas finansavimas Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybų sprendimų priėmimo skaičiui turi didelės reikšmės. Kuo didesnis finansavimas, tuo dažnesnis sprendimų priėmimas pastebimas, nes nesugebama veikti kaip ES valdymo modelis. ES finansavimas regionų valdysenoje reikšmingas rodiklis, nes regionų plėtros tarybos funkcijos užtikrinamos ES finansavimo. Lėšų paskirstymą Tauragės ir Vilniaus regionuose lemia savivaldybių merai, kurie vadovaujasi subsidiarumo principu, atsižvelgdami į ES reglamentus. Regionų plėtros tarybos priimamiems sprendimams didžiausias iššūkis yra nelogiški ES reikalavimai, nustatytų rodiklių nepasiekiamumas dėl kurių tenka keisti jau priimtus sprendimus. ES finansavimas nesudaro galimybės palaikyti bendrystės principo regionuose, nes kiekviena savivaldybė kovoja dėl skiriamų ES lėšų. Režimuojant,

būtų galima teigti, kad ES finansavimo įtaka regionų valdysenai yra reikšminga ir, kad nelikus ES finansavimo, neliktų ir regionų plėtros tarybos, Tauragės ir Vilniaus regionuose.

IŠVADOS

Valdymo egzistencija formuoja tikslingus problemų sprendimo priėmimo būdus. Galime išryškinti, kad valdysena paremta daugiapakopio reguliavimo principais, kuriais siekiama koordinuoti viešų ir privačių sektorių interesus. Vystantis regiono sampratai nustatyta, kad susiformavo naujas požiūris į regioną kaip subjektą, kurio elgsena formuojama teisių ir pareigų normų visuma. Nustatyta, kad regiono ir valdysenos aspektais yra paremta regionų valdysenos samprata. Apibrėžiant regionų valdysenos sampratą galima teigti, kad regionų valdysena yra koncentruotas valdymo modelis įgyvendinantis regionalizacijos principus. Lietuvoje Regionų valdysena tampa ne tik LR įstatymais reglamentuojamų normų visumos taikymu problemoms spręsti vietos regioniniu lygmeniu, bet pereinama prie derinimosi atsižvelgiant į kitus Europos regionus, remiantis ES sanglaudos politikos principais. Išanalizavus regionų valdysenos supratimą Lietuvoje išryškėja, kad viena pagrindinių regionų valdysenos koordinatorė yra ES sanglaudos politikos principais paremta regionų valdysena.

Europos Sąjungos finansavimo mechanizmai sukurti tam, kad būtų siekiama ekonominio stabilumo visoje Europos Sąjungoje, laikantis ES sugeneruotų principų. Nustatyta, kad Lietuvoje įgyvendinama ES sanglaudos politika. Šiai politikai įgyvendinti sukurta finansavimo sistema iš ES investicinių ir struktūrinių fondų. Nustatyta, kad Europos regionai suskirstyti pagal išsivystymo lygį į tris kategorijas, o Lietuva patenka prie mažiau išsivysčiusių kategorijos, kuri BVP vienam gyventojui tenka mažiau nei 75 procentai bendro ES vidurkio. Pagrindinės institucijos, kurios Lietuvoje koordinuoja ES politikos įgyvendinimą tarpvyriausybiniu lygiu – LR vyriausybė ir LR ministerijos, tarpreregioniniu lygiu – savivaldybės, regionų plėtros taryba, nacionaliniu lygiu – Europos Komisija. Įvertinus, kad Lietuvoje pasisavinamas ES finansavimas nėra efektyvus regionų atžvilgiu todėl prieiname prie išvados, kad regionų valdysena veikia dėl ES finansavimui iškeltų prioritetų, o ne dėl savitų regionų tikslų.

Išsikeltas ginamasis teiginys ar ES finansavimas turi įtakos esamų programų kūrimui bei jų įgyvendinimui regionuose, tyrimo metu pasitvirtino ir suteikė aiškumo. Nustatyta, kad Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos priimtiems sprendimams įtakos turėjo ES finansavimo priemonių planas. 2016-2019 m. laikotarpiu ES finansavimo klausimai laikyti pačiais svarbiausiais. Analizuojamu laikotarpiu, regionuose buvo įgyvendinta daugiau negu 25 procentai visų numatytų projektų. Ši dalis į rodo, kad regionų valdysena yra visapusiškai priklausoma nuo ES reikalavimų finansavimui gauti. Atliktas tyrimas dėl ES finansavimo poveikio Tauragės ir Vilniaus regionų valdysenai leidžia daryti prielaidas, kad šalyje regionų valdysena, veikia remiantis ES finansavimo gairėmis. Tyrimas parodė, kad LR regioninės plėtros įstatymai, plėtros tarybos nuostatai, plėtros programos, regionų plėtros tarybų sprendimai yra priimti tam, kad regionuose būtų įgyvendinama ES finansavimo politika. Tyrimo eigoje nustatyta, kad regionų patvirtintos plėtros programos atspindi ES no-

rimą matyti ekonominę būklę regione, realybėje reikalavimus sudėtinga įgyvendinti, todėl tenka keisti įstatymus ir kitus su regionu susijusius patvirtintus sprendimus. Tauragės ir Vilniaus regionų centruose yra didžiausia gyventojų koncentracija, todėl jie gauna daugiausia ES lėšų.

Tyrimo metu nustatyta, jog, norint įgyvendinti regionų valdyseną, reikėtų suburti nepriklausomų narių sąjungą, kuri veiktų Lietuvos regiono labui, o ne įgyvendintų atskirų savivaldybių poreikius. Tyrimo metu nustatyta prielaida, kad nutrūkus finansavimui, neliktų Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos, kuri vykdo regionų valdyseną, nes ES finansinis paskatinimas yra efektyvus postūmis užtikrinti regionų valdyseną.

LITERATŪRA

1. Ačaitė V. 2005. Lietuvos regioninės politikos aspektai ES kontekste. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* [interaktyvus], Nr.5 [žiūrėta 2019 m. gruodžio 06 d.]. 8-13 p. Prieiga per duomenų bazę Lituania: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2005~1367151392709/J.04~2005~1367151392709.pdf>>.
2. Allison, L. 2015. *The EU, ASEAN and Interregionalism. Regionalism Support and Norm Diffusion between the EU and ASEAN*. England: Palgrave Macmillan.
3. Bileišis M. 2012. Viešasis valdymas ar valdysena? Lietuviškasis kontekstas. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus], T.11, Nr.2 [žiūrėta 2019 m. gruodžio 06 d.], p. 314-330. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=401491>.
4. Bruneckienė, J., Krušinskas, R. 2011. ES struktūrinės paramos įtakos Lietuvos regionų plėtrai ir išsivystymo netolygumams mažinti vertinimas. *Kauno technologijos universitetas: ekonomika ir vadyba* [interaktyvus], Nr.16 [žiūrėta 2019 m. gruodžio 16 d.], p. 1-11. Prieiga per duomenų bazę Lituania: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367175494365/J.04~2011~1367175494365.pdf>>.
5. Bruneckienė J., Kilijonienė A. 2011. Lietuvos regionų konkurencingumo klasterinė analizė. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. [interaktyvus], Nr. 1 (25) [žiūrėta 2019 m. spalio 04 d.]. 60-69 p. Prieiga per internetą: <<http://vadyba.asu.lt/25/60.pdf>>.
6. Burbulytė-Tsiskarishvili, G. 2016. „(Regionų) modernizacijos pėdsakai valdysenos diskursuose: nebyliosios konotacijos ir regioniniai imperatyvai“. *Regionų valdysena nuo teorijos iki praktikos: straipsnių rinktinė*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, p. 30-50.
7. Burbulytė, G. 2005. Regiono sampratos įvairovė regioniniuose tyrimuose. *Klaipėdos universitetas, Tiltai: humanitariniai ir socialiniai mokslai* [interaktyvus], Nr. 4 (33) [žiūrėta 2019 m. birželio 10 d.], p. 19-29. Prieiga per duomenų bazę Lituania: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367158418928/>>.
8. Burneika D. 2013. *Regioninė politika Europoje*. Mekomiji knyga, Vilnius: Vilniaus universitetas.
9. Daukaitė I, Puidokas M. 2013. Lietuvos regioninės politikos tobulinimo kryptys Europos Sąjungos regioninės politikos kontekste. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus], T. 12, Nr. 1 [žiūrėta 2019m. birželio 10 d.], 65-79 p. Prieiga per internetą: <<https://www3.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/article/view/320/317>>.
10. Enderlein, H., Walti, S., Zurn, M. 2010. *Handbook on Multi-level Governance*. England: printed and bound by MPG Books Group.
11. Fitoussi, J.P., Le Cacheux, J. 2010. *Report on the state of European Union. Crisis in the Economic Governance*. England: Palgrave Macmillan.

12. Gaižaiskaitė I., Valavičienė N. 2016. Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. ISBN 978-9955-30-205-6.
13. Gasparienė L., Grikšaitė I., Remeikienė R. 2015. ES struktūrinių fondų paramos poveikio ekonomikos konkurencingumui problematika. Mykolo Romerio universitetas: socialinių mokslų studijos.[interaktyvus], Nr. 7 (2) [žiūrėta 2019 m. liepos 03 d.], 335-350 p. Prieiga per internetą <https://www.mruni.eu/upload/iblock/932/11_Rita%20Remeikiene_Ligita%20Gaspareniene_Ieva%20Grikstaite.pdf>.
14. Gedminaitė-Raudonė, Ž. 2011. Lietuvos regionų ekonominio dinamiškumo vertinimas. Vilnius: mokslas liuvos ateitis. [interaktyvus], t.3, Nr. 4 [žiūrėta 2019 m. birželio 10 d.], 76–81 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367175852006/>>.
15. Gudaitytė, N., Batutytė K., Žalienė I. 2009. Lietuvos regionų skirtumai ES struktūrinių fondų paramos kontekste. Kaunas: jaunųjų mokslininkų darbai. [interaktyvus], Nr. 2 (23) [žiūrėta 2019 m. birželio 10 d.], 211-218 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367167076005/>>.
16. Jakaitienė A., Klyvienė V. 2007. Europos sąjungos finansinės paramos poveikis Lietuvos ekonominei raidai. Pinigų studijos: ekonomikos teorija ir praktika. [interaktyvus], Nr. 2 [žiūrėta 2019 m. birželio 12 d.], 1-23 p. Prieiga per internetą: <https://www.lb.lt/uploads/documents/docs/publications/jakaitiene_1.pdf>.
17. Jurkynas M. 2010. Regioninis bendradarbiavimas Europos ekonominėje erdvėje. Lietuvos metinė strateginė apžvalga 2009/2010. 8 tomas, 109-122 p. Vilnius.
18. Kilijonienė, A., Simanavičienė Ž. 2004. Regioninės politikos įgyvendinimo vertinimas Europos Sąjungos kontekstu. Ekonomika. [interaktyvus], Nr. 67 (2) [žiūrėta 2019 m. liepos 03 d.], 92-104 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika“ <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367179727309/>>.
19. Kraujutaitytė L., Dvorak J. 2013. Regionų programų vertinimo naratyvai. Regional formation and development studies. [interaktyvus], Nr. 2 (10) [žiūrėta 2019 m. rugsėjo 18 d.], 78-86 p. Prieiga per internetą: <<http://journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/view/144>>.
20. Miric O. 2010. The regional policy of the European Union as an engine of economic development. Belgrade. Printed by: Mlados grup doo, Loznica.
21. Naginionytė A., Samosionokaitė K. 2019. Lietuvos regionų ekonominės ir socialinės situacijos apžvalga bei nacionalinės regioninės politikos analizė. [interaktyvus], [žiūrėta 2019 m. gruodžio 09 d.], 1-46 p. Prieiga per internetą: <http://kurklt.lt/wp-content/uploads/2019/03/Esamos-situacijos-analiz%C4%97_naujausia_07051.pdf>.

22. Nakrošis V., Bankauskaitė-Grigaliūnienė S. 2014. Lietuvos viešojo administravimo pokyčiai ir Europos Sąjungos poveikis: agentūrizacija ir depolitizacija. *Politologija*, [interaktyvus], Nr. 4 [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.], 156-199 p. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/288710539_Public_administration_changes_and_the_impact_of_the_EU_in_Lithuania_Agencification_and_depoliticisation>.
23. Nakrošis V. 2011. Viešojo valdymo reformos Lietuvoje: kodėl ir kuo reikia pakeisti naująją viešąją vadybą? *Politologija*. [interaktyvus], Nr. 1 (61) [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.], 65-98 p. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/269994264_VIESOJO_VALDYMO_REFORMOS_LITUVOJE_KODEL_IR_KUO_REIKIA_PAKEISTI_NAUJAJA_VIESAJA_VADYBA>.
24. Nausėda A., Tamošiūnas T. 2009. Lietuvos regioninės politikos kaitos tendencijos Europos Sąjungos kontekste. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. [interaktyvus], Nr. 1 (14) [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.], 177-186 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367167671603/>>.
25. Norichika, K., Biermann F. 2017. *Governing through Goals*. London, England: The MIT Press Cambridge, Massachusetts Institute. of Technology.
26. Osborne S.T. 2010. *The new public governance, emerging perspectives on the theory and practice of public governance*. USA and Canada by Routledge, New York.
27. Pasquier R. 2015. *Regional governance and power in France the dynamics of political space*. England: Basingstoke, Hampshire Macmillan Publishers.
28. Perminienė N., Vengrauskas, V. 2003. Europos Sąjungos teorinė ir praktinė regioninės plėtros programų patirtis, Lietuvai integruojantis į ES. *Inžinerinė ekonomika*. [interaktyvus], Nr. 2 (33) [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.], 60-70 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367157383892/>>.
29. Piattoni S. 2010. *The theory of multi-level governance conceptual, empirical, and normative challenges*. United States, New York: by Oxford University Press Inc.
30. R.A.W. Rhodes 2017. *Network governance and the differentiated polity*. New York: Oxford University Press.
31. Statneckytė S. 2016. „Europos Sąjungos regioninė politika, partnerystės principas ir valstybės tarnyba: valdysenos aspektas“. *Regionų valdysena nuo teorijos iki praktikos: straipsnių rinktinė*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, p. 51-59.
32. Šileika A., Šimulienė R. 2011. Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo Lietuvos regione 2005-2009 socialinė-ekonominė analizė. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. [interaktyvus], Nr. 1 (21) [žiūrėta 2020 m. sausio 15 d.], 70-84 p. Prieiga per duomenų bazę Lituanistika: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367174923551/>>.

33. Tidikis R. 2003. Socialinių mokslų tyrimo metodologija. Lietuvos teisės universitetas. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. balandžio 20 d.], 465-467 p. Prieiga per internetą: <<https://www.scribd.com/doc/36462514/Tidikis-Socialiniu-Moksliniu-Tyrimu-Metodologija>>.
34. Telo, M. 2007. European Union and new regionalism, regional actors and global governance in a Post-Hegemonic Era. USA: Ashgate.
35. Triandafyllidou A. 2017. Global governance from regional perspectives A critical view. United States of America, New York: Oxford University Press.
36. Van der Vleuten A., Van Eerdewijk, A., Roggeband C. 2014. Gender equality norms in regional governance transnational dynamics in Europe, South America and southern Africa. Macmillan England Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan Publishers.
37. Veggeland., N. 2020. Democratic governance in Skandinavia. Developments and chalanges for the regulatory state. Switzerland: Cham.
38. Verkulevičiūtė-Kriukienė D., Galinienė J. 2015. Europos Sąjungos struktūrinių lėšų panaudojimo pagal žmoniškųjų išteklių plėtros veiksnių programą ir prioritetus kitimas Lietuvos savivaldybėse. Regional formation and development studies. [interaktyvus], Nr. 1 (15) [žiūrėta 2019 m. birželio 10 d.], 147-156 p. Prieiga per internetą: <<http://journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/view/987>>.
39. Žilinskas G. 2009. Šiuolaikinės apskričių ir regionų valdymo problemos Lietuvos Respublikoje. Viešoji politika ir administravimas. interaktyvus], Nr. 27 [žiūrėta 2019 06 10], 90-100 p. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/77f/10_g.zilinskas.pdf>.
40. Žilinskas G. 2012. Lietuvos Respublikos regioninė politika: skaitmeninės atskirties tarp regionų analizė Acta humanitarica Universitatis Saulensis. [interaktyvus], t. 14 [žiūrėta 2019 06 10], 370-384 p. Prieiga per duomenų bazę Lituania: <<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2012~1367188528709/>>.
41. „Apie Europos Sąjungos politiką. Kaip finansuoja Europos Sąjungą“. 2014. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. 1-44 psl. ISBN 978-92-79-39917-6 [interaktyvus], [žiūrėta 2019 12 15] Prieiga per internetą: <http://publications.europa.eu/resource/cellar/9a6a89dc-4ed7-4bb9-a9f7-53d7f1fb1dae.0005.03/DOC_1>.
42. „ES fondų investicijos“. [interaktyvus], [žiūrėta 2019 12 15d.]. prieiga per internetą: <https://www.esinvesticijos.lt/lt/finansavimas/apie-2014-2020-es-fondu-investicijas#5_klausimas>.
43. 2014-2020 Europos Sąjungos fondų investicijų veiksnių programos tarpinis vertinimas. Veiksnių programos pažangos vertinimo galutinė ataskaita [žiūrėta 2019 06 01] prieiga per internetą <<https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksniu-programos-tarpinis-vertinimas>> .
44. 2014-2020 m. ES fondų investicijos [interaktyvus], [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d] prieiga per internetą <<https://www.esinvesticijos.lt/lt/finansavimas/apie-2014-2020-es-fondu-investicijas>>

45. ES investicijų poveikis prieiga per internetą [2019 06 01] <https://www.esinvesticijos.lt/lt/rezultatai-ir-statistika/poveikis>
46. Europos parlamentas. Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės. [interaktyvus], [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.] prieiga per internetą <<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/87/ekonomikos-valdymas>>
47. Europos regionai bendradarbiauja tobulindami klasterinę politiką (2019) prieiga per internetą [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.] <https://www.vz.lt/ismani-lietuva/2019/05/24/europos-regionai-bendradarbiauja-tobulindami-klasteriu-politika>
48. Europos Sąjunga kas ji yra ir ką veikia, 2018. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. 1-60 p. [interaktyvus], [žiūrėta 2019 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/715cfcc8-fa70-11e7-b8f5-01aa75ed71a1>
49. Europos Sąjungos sutartis ir Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo. [žiūrėta 2019 m. gruodžio 15d.] <<https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1341/1342/html/index.lt.html>>.
50. Finansinė parama ES valstybės narėms. [žiūrėta 2019m. gruodžio 15d.] <<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/91/finansine-parama-es-valstybems-narems>>.
51. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII 1889 (naujausia suvestinė redakcija nuo 2018 m. spalio 1 d.) [interaktyvus], [žiūrėta 2020-02-15]. Prieiga per internetą:<<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.106367>>.
52. Lietuvos Respublikos seimo 2002 spalio 29 nutarimas Nr. IX-1154. Dėl „Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“. (naujausia suvestinė redakcija nuo 2006 m. spalio 12 d.) [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.284909/asr>>.
53. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. gegužės 20 d. įsakymas. Nr. 1V-412 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 03 15]. Prieiga per internetą:<<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/25659ef0e2cd11e8bcacff937113a43>>.
54. Tauragės regiono plėtros tarybos 2016 m. birželio 29 d. sprendimas „Dėl Tauragės regiono plėtros tarybos nuostatų patvirtinimo.“ [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą:<<http://www.lietuvsregionai.lt/upload/Lietuvos%20regionai/Taurage%C2%97s%20apskritis/RPT/S14%201%20priedas%20RPT%20nuostatai%20%2020160629.pdf>>.
55. Tauragės regiono plėtros tarybos posėdžių protokolai, patvirtinti sprendimai. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 02 15]. Prieiga per internetą: <<http://www.lietuvsregionai.lt/lt/8/posedziai-249;117;121;130.html>>.
56. Tauragės regiono plėtros tarybos, 2015 m. spalio 19 d. sprendimas Nr. 51/9S-26 „Dėl Tauragės regiono plėtros plano 2014-2020 m.“ patvirtinimo. Aktuali redakcija 2020 m. balandžio 22 d. Nr.

- 51/9S-18. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lietuvosregionai.lt/lt/8/regiono-pletros-planas-241;117;315;316.html>>.
57. Vilniaus regiono plėtros tarybos posėdžių protokolai, patvirtinti sprendimai. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lietuvosregionai.lt/lt/8/posedziai-284;120;154;162.html>>.
58. Vilniaus regiono, plėtros tarybos 2016 m. birželio 2 d. sprendimas „Dėl Vilniaus regiono plėtros tarybos nuostatų patvirtinimo.“ [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lietuvosregionai.lt/upload/Lietuvos%20regionai/Taurage%C2%97s%20apskritis/RPT/S14%201%20priedas%20RPT%20nuostatai%20%2020160629.pdf>>.
59. Vilniaus regiono, plėtros tarybos, sprendimas 2015 vasario 25 d. Nr. 51/1S-5 „Dėl Vilniaus regiono plėtros plano 2014-2020 m.“ patvirtinimo. Aktuali redakcija 2020 balandžio 24 d. Nr. 51/1S-48. [interaktyvus], [žiūrėta 2020 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://lietuvosregionai.lt/lt/8/regiono-pletros-planas-276;120;252;336.html>>.

PRIEDAI

Tauragės regiono ir Vilniaus regiono plėtros tarybų nariams.

1. Kas nulemia regionų plėtros tarybos darbotvarkės turinį?
2. Ar regionų plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?
3. Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?
4. Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?
5. Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytomis taisyklėmis?
6. Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?
7. Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?
8. Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?
9. Ar vyrauja bendra regiono teritorija siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas?
10. Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

2 priedas. Tauragės ir Vilniaus regionų plėtros tarybos narių sudėtis 2016-2019 m. laikotarpiu

Regionų plėtros tarybos nariai	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. 1V-412 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 1V-688 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“
Tauragės regiono plėtros tarybos nariai:		
Tadas Bartkus - Lietuvos Respublikos Vyriausybės skirtas atstovas (nuo 2019 07 30 Šilalės rajono savivaldybės tarybos narys)	+	+
Jonas Gudauskas - Šilalės rajono savivaldybės meras	+	-
Valdemaras Jasevičius - Šilalės rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Virginijus Komskis - Pagėgių savivaldybės meras	+	-
Saulius Lapėnas - Jurbarko rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Sigitas Mičiulis - Tauragės rajono savivaldybės meras (nuo 2019 07 30 Tauragės rajono savivaldybės tarybos narys)	+	+
Skirmantas Mockevičius - Jurbarko rajono savivaldybės meras	+	+
Antanas Stankus - Tauragės rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Sigitas Stonys - Pagėgių savivaldybės tarybos narys	+	-
Rimantas Dapkus - Lietuvos regioninių tyrimų instituto atstovas	-	+
Gintaras Bertašius - Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas	-	+
Eglė Stebulienė - Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirtas asmuo	-	+
Giedrė Stulginskienė - Lietuvos verslo konfederacijos atstovė	-	+
Darius Stankus - Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos atstovas	-	+
Daivaras Rybakovas - Jurbarko rajono savivaldybės tarybos narys	-	+
Algirdas Meiženis - Šilalės rajono savivaldybės meras	-	+
Vaidas Bendaravičius - Pagėgių savivaldybės meras	-	+
Virginijus Liepis - Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas	-	+
Ligita Kazlauskienė - Pagėgių savivaldybės tarybos narė	-	+
Dovydas Kaminskas - Tauragės rajono savivaldybės meras	-	+
Vilniaus regiono plėtros tarybos nariai:		
Valdas Benkuskas - Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys	+	+
Rolandas Janickas - Ukmergės rajono savivaldybės meras	+	+
Audrius Karvelis - Švenčionių rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Rimantas Klipčius - Švenčionių rajono savivaldybės meras	+	+
Linas Kvedaravičius - Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys	+	-
Dorota Levko - Lietuvos Respublikos Vyriausybės skirta atstovė	+	-
Gabriel Jan Mincevič - Vilniaus rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Zenonas Miselis - Širvintų rajono savivaldybės tarybos narys	+	-

Regionų plėtros tarybos nariai	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. 1V-412 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 1V-688 „Dėl regionų plėtros tarybų sudėties patvirtinimo“
Česlav Olševski - Vilniaus rajono savivaldybės tarybos narys	+	-
Zdzisław Palevič - Šalčininkų rajono savivaldybės meras	+	+
Gintautas Paluckas - Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys	+	-
Živilė Pinskuvienė - Širvintų rajono savivaldybės merė	+	+
Marija Puč - Trakų rajono savivaldybės tarybos narė	+	+
Marija Rekst - Vilniaus rajono savivaldybės merė	+	+
Tadeuš Romanovski - Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos narys	+	+
Edita Rudelienė - Trakų rajono savivaldybės merė	+	+
Kladvija Stepanova - Ukmergės rajono savivaldybės tarybos narė,	+	-
Remigijus Šimašius - Vilniaus miesto savivaldybės meras	+	+
Kęstutis Vaitukaitis - Elektrėnų savivaldybės meras	+	+
Arvydas Vyšniauskas - Elektrėnų savivaldybės tarybos narys	+	-
Agnė Balčiūnienė - Ukmergės rajono savivaldybės tarybos narė	-	+
Violeta Čepukova - Švenčionių rajono savivaldybės tarybos narė	-	+
Evaldas Damanauskas - Lietuvos verslo konfederacijos atstovas	-	+
Egidijus Dargevičius - Lietuvos darbdavių konfederacijos atstovas	-	+
Teresa Demeško - Vilniaus rajono savivaldybės tarybos narė	-	+
Žaneta Jankauskienė - Vilniaus kolegijos atstovė	-	+
Raimondas Ivaškevičius - Elektrėnų savivaldybės tarybos narys	-	+
Vytautas Mitalas - Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys	-	+
Gintautas Kvietkauskas - Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos atstovas	-	+
Robert Komarovski - Vilniaus rajono savivaldybės tarybos narys	-	+
Valdas Sutkus - Lietuvos verslo konfederacijos atstovas	-	+
Sigitas Žvirblis – Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirtas asmuo	-	+
Edita Tamošiūnaitė - Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narė	-	+
Vidmantas Janulevičius - Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas	-	+
Alvydas Stulpinas - Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas	-	+
Taurimas Valys - Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos atstovas	-	+
Aida Štelbienė - Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos atstovė	-	+
Janina Pažusienė, Širvintų rajono savivaldybės tarybos narė	-	+

Moderatorius: Kas nulemia Tauragės regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

T1: <...> VRM sekretoriatas, klausia, kokius papildomus klausimus į darbotvarkę norėtų įtraukti savivaldybių merai, specifiniai klausimai. Klausimai pateikiami plėtros tarybos pirmininkui.

Moderatorius: Ar Tauragės regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

T1: Neišmokta dirbti su programa kaip bendram regionui. <...> Prioritetai neatitinka tikrovės, trūksta bendrystės <...> tik keli bendri projektai susiję su atliekų tvarkymu ir turizmu.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

T1: Jie nėra laikomi svarbesniais, tuo metu aktualiausi klausimai.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

T1: Ruošiamasi iš anksto prieš posėdį. <...> Vyksta diskusijos prieš ir posėdžio metu. <...> Termino nėra.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

T1: <...> Diskutuojama, skiriamos lėšos pagal gyventojų skaičių, teritorijos plotą.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

T1: <...> Vyksta teminiai klausimų svarstymas pagal regiono plėtros tarybos kompetenciją.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

T1: <...> derybų tarp savivaldybės merų metu. Atsižvelgiama į gyventojų skaičių, plotą, nes yra numatytas tam tikras žmonių pasitenkinimo skaičius po lėšų įsisavinimo.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

T1: <...> sąlygų neatitikimas pagal Europos sąjungos reikalavimus.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Tauragės regiono teritorija, siekiant jį vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

T1: <...> Iš dalies galime laikyti bendra teritorija, tačiau ES finansavimo atžvilgiu išsiskiria atskiro regiono savivaldybės, kurių interesas kiekvienos savivaldybės poreikių patenkinimas.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

T1: Iš dalies taip. Negali išnykti regiono plėtros taryba, nes lieka ir bendrų klausimų, kuriuos reikia spręsti bendrai, nors jų ir mažai.

Moderatorius: Kas nulemia Tauragės regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

T2: <...> savitarpio tarp merų susitarimas, <...> departamento, Tauragės skyriaus darbuotojai.

Moderatorius: Ar Tauragės regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

T2: Visiškai neatitinka. Numatytieji prioritetai neatitinka realios regiono situacijos. <...> Ministerijos nurodo prioritetus, tenka planuoti pagal juos.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

T2: Visiškai taip. Jie laikomi svarbiausiais.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

T2: Termino numatyto nėra koks skaičius sprendimų, bet reikia per atitinkamą laikotarpį pasinaudoti finansavimu, nes galima finansavimo netekti.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytomis taisyklėmis?

T2: <...> Susitarimo būdu, tiksliau merų susitarimų dėka. Žinoma tenka atsižvelgti į gyventojų skaičių, teritorijos plotą.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

T2: Jų yra, tik jų ne daug, <...> susiję su bendru regiono atliekų tvarkymu. Kiti sprendimai siejasi tik ES finansavimu.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

T2: Tarpusavyje derasi merai.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

T2: <...> Daug sunkumų. Galimas pavyzdys, pagal paviršinių nuotekų sistemų tvarkymas priemonę skiriamas finansavimas pagal gyventojų skaičių, kur jų yra 20 000. Gaila, beta realiai tai tik Tauragės savivaldybės. Tų lėšų galbūt reikėtų ir kitoms savivaldybėms, bet neatitinkama ES reikalavimų.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Tauragės regiono teritorija, siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

T2: Dominuojantis savivaldybių susiskirstymas.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

T2: Ne, nes yra bendrų klausimų. <...> Regionų atliekų tvarkymo sistemos, klausimai susiję su regionų plėtra.

Interviu atsakymai Nr.3

Moderatorius: Kas nulemia Tauragės regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

T3: <...> nulemia kokioms sritims skiriamas finansavimas, bendri regiono klausimai susiję su atliekų tvarkymu.

Moderatorius: Ar Tauragės regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

T3: Iš dalies taip.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

T3: Svarbiausi ir yra tik susiję su ES finansavimu.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

T3: Taip, numatyta trukmė kiek per mėnesį, regiono plėtros taryba turi patvirtinti projektų. Nepasiekus reikiamo skaičiaus, lėšos gražinamos tokiu būdu netenkant finansavimo.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

T3: <...> Specialistai tikrina atitikimą su ES numatytais taisyklėmis bei pristato, <...> tam sudaryta ir speciali darbo grupė. <...> Tik įvykus diskusijai, vyksta balsavimas ir tvirtinama priimtas sprendimas.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

T3: Nėra kitų klausimų, nes nėra kitų finansavimo šaltinių tik ES.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

T3: Lėšos skirstomos merų susitarimu. Žinoma kiekvienos savivaldybės meras nori, kad lėšos atitektų jo savivaldybės teritorijai. <...> Norėtųsi, kad būtų išrinkta nepriklausoma regiono tarybos narių komanda, kuri veiktų iš vien regiono labai ir būtų nešališka.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

T3: Problemos yra susijusios su merų savitarpio susitarimais dėl finansavimo skyrimo.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Tauragės regiono teritorija, siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

T3: Bendros teritorijos nėra, vyrauja atskirų savivaldybių poreikių patenkinimas, pasitelkiant ES finansavimą.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

T3: Visiškai taip, be finansavimo nebūtų ir regiono plėtros tarybos.

Interviu atsakymai Nr.4

Moderatorius: Kas nulemia Tauragės regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

T4: Lemia ES finansavimas, kiek skiria lėšų ir kam skiria lėšas.

Moderatorius: Ar Tauragės regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

T4: Džiaugiamės kiek galėjome gauti lėšų, nes jų visada trūksta, todėl lūkesčius tenkina.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

T4: Jie laikomi svarbiausiais.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

T4: Yra terminai. Kai kurie terminai yra labai trumpi, t.y. per trumpą laiką reikia priimti sprendimą. Pagreitina situaciją – rašytinė procedūra tokiose situacijose.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

T4: Galutinio sprendimo priėmimui, mes, tarybos nariai, įtakos neturime. <...> Taip mes priimame sprendimą, tačiau jį galime laikyti formalumu, nes viskas yra nuspręsta iš aukštesnių instancijų.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

T4: Mūsų plėtros taryba funkcionuoja dėl ES skiriamų lėšų.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

T4: Skirstomos pagal gyventojų skaičių. Imant bendrą savivaldybių gyventojų skaičių, matome, kad mūsų Pagėgių savivaldybei atitinka devynis procentus, reiškia nuo bendros skiriamos sumos gausime tik devynis procentus. <...> Būna ir tokių situacijų, kai kita savivaldybė “skolina” savo gautą ES finansavimą, nes kitai savivaldybei labiau reikia, tuomet kitą sykį “skola” yra gražinama. Tenka laviruoti, nes mes esame labai maži.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

T4: Iššūkių patiriama daug. Labiau suvaržymai yra dėl lėšų skyrimo tam tikroms sritims. <...> Kur galima panaudoti lėšas, o kur ne. Kitas niuansas - laikas, tiesiog reikia greitai priimti sprendimą, nes ES skyrė finansavimą, o laiko tik du mėnesiai visko patvirtinimui.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Tauragės regiono teritorija, siekiant jį vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

T4: Teritorija laikoma bendra, nors lėšos skirstomos pagal poreikį savivaldybės.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

T4: Taip, atsižvelgiant į gautą finansavimą. Užbėgant įvykiams už akių spėju, kad mažėjantis ES finansavimas lemia regionų plėtros tarybos centralizavimą, kol galų gale lėšų neliks, nebus ko skirstyti ir spręsti, neliks ir tarybos.

Interviu atsakymai Nr.5

Moderatorius: Kas nulemia Vilniaus regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

V1: Galutinį klausimų svarstymą nulemia pirmininkas.

Moderatorius: Ar Vilniaus regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

V1: Taip, žinoma.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

V1: Vienareikšmiškai. Jie yra svarbiausi.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

V1: Vilnius, kaip „gigantas“ nori pasiimti didžiausią dalį finansavimo, tačiau kažkiek atsižvelgiama ir į provincijas.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

V1: Dalis klausimų yra jau nuspręsta iš anksto, dėl kitų diskutuojama plėtros tarybos posėdžio metu, nes kyla neaiškumų dėl aprašų.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

V1: Neaktualūs klausimai, kurie nesusiję su ES.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

V1: <...> 2016-2019 m. Buvo „popieriniai metai“. Pinigai buvo pateikiami „ant lėkštutės“, reikėdavo tik sugebėti greitai pasiimti pinigus, laikantis tuometinės prioritetinės tvarkos.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

V1: Nelogiški reikalavimai, <...> derinamasi prie ES. Žinoma savivaldybės atstovai sudėlioja taip, kad ES neužkliūdavom.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Vilniaus regiono teritorija, siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

V1: Priklauso kam skiriamas finansavimas ir kokie projektai.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

V1: Regioną vienija tik ES finansavimas. Nėra regioninio veikimo.

Interviu atsakymai Nr.6

Moderatorius: Kas nulemia Vilniaus regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

V2: <...> socialinė aplinka, <...> Vilnius išskirtinis regionas.

Moderatorius: Ar Vilniaus regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

V2: Lūkesčiai visuomet iškeliami didesni, stengiamasi įgyvendinti maksimaliai pagal suteiktas galimybes.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

V2: Šiuo laikotarpiu buvo blogai pasirušta visos Lietuvos Respublikos mastu.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

V2: Planas tvirtinimui nėra numatytas.

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

V2: Diskusijos „verda“, <..> kompromiso būdu.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

V2: Regionus sieja ES finansavimas. <...> Lieka bendri atliekų tvarkymo klausimai.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

V2: <...> Laikantis ES numatytos prioritinės tvarkos, pagal gyventojų skaičių.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

V2: <...> Tobulumui ribų nėra, <...> aprašai prasilenkiantys su regiono problemomis, <...> ES įtaka, vietinių „klerkų“ baimė“ dėl finansavimo skyrimo. <...> Buvo projektas įvykdytas, kurio metu buvo pastatytas stadionas. Pasirodo, kad stadionas, pagal reikalavimus, pastatytas per didelis, nuspęsta stadiono dalį apsodinti medžiais taip ją sumažinant, bet išpildant ES reikalavimus. <...> Logikos nėra – funkcionalumui užtikrinti geriau turėti didesnę stadioną. <...> Tenka laviruoti, priimant netikėčiausius sprendimus. <...> Kitas atvejis buvo nutikęs su sporto sale, kuri taip pat pasirodė per

didelė, tuomet teko performuoti į dvi sporto sales, kad atitiktumėm reikalavimus ir netektų gražinti ES lėšų. Labai dažnai susiduriama su tokiais niuansais.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Vilniaus regiono teritorija, siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

V2: Šį laikotarpį negalima laikyti bendru, nes bendrų poreikių patenkinimo projektų buvo tik vienas kitas.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

V2: Visgi ne. Vilnius didelis regionas, kuriame išlieka klausimai susiję su vandentvarka, atliekų tvarkymu, susisiekimo klausimai, kurie patys išsispręsti negali.

Interviu atsakymai Nr.7

Moderatorius: Kas nulemia Vilniaus regiono plėtros tarybos darbotvarkės turinį?

V3: Merai, sekretoriatas.

Moderatorius: Ar Vilniaus regiono plėtros programa 2014-2020 atitinka jūsų regiono lūkesčius?

V3: Iš dalies tik. Programa sudaryta laikantis vieno reikalavimų. <...> Keitėsi finansavimo sąlygos, programa tuomet susidūrė su neatitikimais.

Moderatorius: Ar priimti sprendimai 2016-2019 laikotarpiu, susiję su ES finansavimu yra laikomi svarbesniais nei tie, kurie nėra susiję su ES finansavimu?

V3: Priklauso nuo opiausių klausimų. Pagrindė išlieka ES lėšos.

Moderatorius: Ar yra numatyta trukmė klausimų svarstymui susijusių su ES finansavimu? Ar numatytas laikotarpis per kokį laiką, kiek reikia patvirtinti sprendimų susijusių su ES finansavimu?

V3: Yra numatyti tam tikri terminai... .

Moderatorius: Ar diskutuojama dėl ES finansavimo skyrimo, ar vyksta formalus sprendimų tvirtinimas, jeigu neprasilenkiama su numatytais taisyklėmis?

V3: Taip, diskutuojama. <...> Rašytinė tvarka.

Moderatorius: Kodėl mažai sprendimų nesusijusių su ES finansavimu?

V3: pagrindą sudaro ES finansavimas. Priimami sprendimai taip pat ir nesusiję su ES finansavimu susiję su verslo partnerių prisijungimu, profesinių mokymo įstaigų atstovų, narių keitimas.

Moderatorius: Kaip skirstomos ES lėšos savivaldybėse?

V3: Tarpusavio susitarimas, pagal aktualumą.

Moderatorius: Su kokiais sunkumais susiduriama priimant sprendimus susijusius su ES finansavimo skyrimu?

V3: Rodiklių nepasiekiamumas. Pagal priemonę, „geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“, įgyvendintas projektas, tačiau pasiekė teismą dėl netinkamai panau-

dotų lėšų ir greičiausiai teks gražinti lėšas. Nepavyko įgyvendinti elektrobusų projekto nors buvo dideli norai, susidurta su vežėjų problema.

Moderatorius: Ar vyrauja bendra Vilniaus regiono teritorija, siekiant ją vystyti pasitelkiant ES finansavimą, ar labiau vyrauja savivaldybių susiskirstymas siekiant panaudoti ES lėšas savo savivaldybių poreikiams?

V3: Taip, tai bendra teritorija, viso regiono reikalas pasisavinti ES lėšas. Žinoma išlieka kiekvienos savivaldybės suinteresuotumas, tačiau laikomasi solidarumo principo skirstant lėšas.

Moderatorius: Ar būtų galima pasakyti, kad jeigu nebūtų ES finansavimo, nebūtų ir regionų plėtros tarybos?

V3: Reikėtų galvoti apie kitus finansavimo šaltinius, nes dabar savivaldybių lėšų indėlis labai mažas. Valdymo aparatas turėtų veikti, nes lieka bendrų regioninių klausimų, tokių kaip, bendri dviračių takai, atliekų tvarkymas